

1

2006
ročník 58

40 Kč

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

- 2 — Projekt TEL-ME-MOR/ Eva Marvanová
- 4 — Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje/ Jiřina Bínová Kádnerová
- 6 — Jazykové kompetence pracovníků knihoven/ Zlata Houšková
- 11 — ZE ZAHRAŇÍ
Skrytá síla holandských knihoven/ Lea Prchalová
- 13 — Slavily město i knihovna/ Hana Dvořáková
- 14 — Pomoc EHP a Norska České republice/ Václav Drašnar
- 15 — Cambridgeské zkoušky – slavnostní předávání certifikátů/ Jana Dusilová
- 16 — Vybrané překlady ze španělské a hispanoamerické literatury za rok 2004 – 2/ Helena Zbudilová
- 19 — Celostátní porada vysokoškolských knihoven 2005/ Barbora Ramajzlová
- 21 — KDYŽ SE ŘEKNE KNIHOVNA...
Benjamin Kuras/ Jan Meier
- 22 — Krajská knihovna v Karlových Varech v nové budově
- 23 — Romaňi kereka – Romský kruh. Projekt knihovny města Ostravy/ Irena Václavíková
- 24 — KNIHOVNICKÝ SERVIS PRO DOBROVOLNÉ KNIHOVNÍKY
- 26 — Z KNIHOVEN...
- 33 — RECENZE
- 34 — ZE SVĚTA
- 35 — NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY
KNIHOVNICKÉ LITERATURY NK ČR
- 36 — KNIHOVNY V TISKU
- SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno
v Nakladatelství a vydavatelsví Academia

Evid. č. časopisu MK ČR E 485
ISSN 0011-2321

Šéfredaktorka: Hana Jirkalová

Redaktorka: Olga Vašková

Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Redakce a inzerce: Legerova 61, 120 00 Praha 2,

tel.: 224 941 159, 224 941 976, l. 226, 264,

e-mail: ctenar@academia.cz

Redakční rada:

PhDr. Jiřina Bínová (předsedkyně),

Ing. Aleš Brožek, Mgr. Jan Helcelet, Ing. Jan Kaňka,

PhDr. Šárka Kašpárková, PhDr. Ladislav Kurka,

PhDr. Jan Meier, Mgr. Petra Miturová,

Mgr. Alena Otrubová, Mgr. Jan Pěta,

PaeDr. Vladislav Raška, PhDr. Vít Richter,

PhDr. Vladimíra Švorcová, PhDr. Eva Žáková

Tisk: Serifa, Jinonická 80, 158 00 Praha 5

Distribuce:

Objednávky na předplatné přijímá firma

ALL PRODUCTION, P.O. BOX 732, 111 21 Praha 1.

Call centrum:

tel.: 234 092 851, fax: 234 082 813

e-mail: predplatne@predplatne.cz

Rozšiřují též společnosti holdingu

PNS a.s. – drobný prodej.

Podávání novinových zásilek povoleno

Ředitelstvím poštovní přepravy Praha

č.j. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994

Podávání novinových zásilek bylo povoleno

Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí nad Labem,

dne 21. 1. 1998, j.zn. P-327/98

Předplatné pro Slovensko: L.K. PERMANENT, s.r.o.,

P.O. BOX 4, 834 14 Bratislava 34,

tel.: 004217/444 537 11, fax: 004217/443 733 11

Cena jednoho čísla 60 Sk, roční předplatné 660 Sk,

roční předplatné 440 Kč

Časopis vychází s podporou dotace

z programu MK ČR Knihovna 21. století

Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit

publikované materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 5. 1. 2006

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

TEL-ME-MOR Project (*Hana Marvanová*) /2

Library staff language skills (*Zlata Houšková*) /6

From abroad: The hidden power behind Dutch libraries

(*Lea Prchalová*) /11

Town and library celebrations (*Hana Dvořáková*) /13

EEA and Norwegian assistance for the Czech Republic

(*Václav Drašnar*) /14

Selected translations from Spanish and Hispanic American

literature for 2004 – 2 (*Helena Zbudilová*) /16

Nationwide meeting of academic libraries 2005

(*Barbora Ramajzlová*) /19

New building for Karlovy Vary Regional Library /22

Romaňi kereka – Romany circle. Ostrava City Library project

(*Irena Václavíková*) /23

Library service for volunteer librarians /24

From the libraries /26

Reviews /33

Regular features

AUS DEM INHALT

VEntwurf TEL-ME-MOR (*Hana Marvanová*) /2

Sprachkompetenzen der Bibliothekenschaaffenden

(*Zlata Houšková*) /6

Aus dem Ausland: Versteckte Kraft der holländischen

Bibliotheken (*Lea Prchalová*) /11

Stadt und Bibliothek haben gefeiert (*Hana Dvořáková*) /13

Hilfe des Europäischen Wirtschaftsraum und Norwegens

der Tschechischen Republik (*Václav Drašnar*) /14

Erlesene Übersetzungen aus der spanischen und

hispanoamerikanischen Literatur für das Jahr 2004 – 2

(*Helena Zbudilová*) /16

Gesamtstaatliche Konferenz der Hochschulbibliotheken 2005

(*Barbora Ramajzlová*) /19

Kreisbibliothek in Karlovy Vary im neuen Gebäude /22

Romaňi kereka – Zigeunerkreis. Entwurf der Bibliothek

von Stadt Ostrava (*Irena Václavíková*) /23

Bibliothekarische Service für freiwillige Bibliothekare /24

Aus den Bibliotheken /26

Rezensionen /33

Regelmässige Spalten

PROJEKT TEL-ME-MOR

The European Library
TEL-ME-MOR
TECHNICAL ASSISTANCE FOR MEDIATING ONLINE RESOURCES

TEL-ME-MOR – The European Library: Modular Extensions for Mediating Online Resources – Evropská knihovna: Modulární rozšíření pro zprostředkovávání online zdrojů. Projekt byl oficiálně zahájen 1. 2. 2005 a potrvá dva roky. Je financován Evropským úřadem v rámci 6. rámcového programu (FP6) Technologie informační společnosti (IST) v rámci Aktivit 2.3.6.1, která je zaměřena na stimulaci a podporu účasti institucí nových členských států a přiřazených kandidátských zemí v aktivitách IST.

CÍLE PROJEKTU A EVROPSKÁ KNIHOVNA

TEL-ME-MOR uskutečnil průzkum požadavků národních knihoven a ostatních důležitých institucí v oblasti výzkumu, vývoje a nasazení nových technologií a v oblasti jejich připravenosti na účast v evropských projektech.

Na základě průzkumu byl pro jednotlivé země vypracován Plán realizace v rámci začlenění sbírek knihoven do portálu **Evropské knihovny**. <http://www.telmemor.net/docs/TMM-D2.2-ImplementationPlan20051007.doc>

Zvyšování informovanosti o budoucích možnostech účasti v IST aktivitách a podporu účasti institucí z nových členských států a kandidátských zemí v budoucích veřejných soutěžích o projekt v oblasti kulturního dědictví a vzdělávání.

Rozšíření přístupu pro badatele, vědce, studenty, učitele v Evropě k výzkumným informačním zdrojům a materiálům (převážně v digitálním formátu), které jsou ve vlastnictví evropských národních knihoven. K docílení tohoto plánu bude projekt podporovat deset nových členských zemí k získání plného členství v **The European Library**, (Evropské knihovně). Jde o iniciativu poskytující jednotný přístup k elektronickým zdrojům hlavních evropských národních knihoven stejně jako k dalším knihovnickým službám. Členství v síti služeb TEL umožní jejím uživatelům přístup k informacím a zdrojům z partnerských knihoven, aniž by byli omezeni místem a časem.

EVROPSKÁ KNIHOVNA

<http://www.theeuropeanlibrary.org/portal/index.htm>

- je portálem, který nabízí přístup ke klasickým a digitálním informačním zdrojům 43 národních knihoven Evropy a jejím záměrem je poskytování rovného přístupu ke sbírkám evropské vzdělanosti a kultury, prohledávání a dodávání digitálních dokumentů.

1
Antiphonarium monasterii S. Georgii, ČR

2
Biblioteca Apostolica Vaticana, Vatican City

3
Codex Gigas (Giant Book) or The Devil's Bible, Švédsko

- Národní knihovna ČR zapojí do TEL: svůj elektronický katalog, Souborný katalog České republiky a digitální knihovny Manuscriptorium a Kramerius.
- Portál Evropské knihovny informuje o pokladech digitálních sbírek Evropských knihoven
- Viz: http://libraries.theeuropeanlibrary.org/treasures_en.xml

KTERÉ KNIHOVNY JSOU ZAPOJENY V EUROPEAN LIBRARY?

- Plné zapojení mají národní knihovny v Rakousku, Chorvatsku, Finsku, Francii, Německu, Itálii, Holandsku, Portugalsku, Srbsku, Slovinsku, Švýcarsku, Velké Británii, spolu s ICCU (italský institut ústřední katalogizace) a CENL (Konference Evropských národních knihoven).
- Základní účast má dalších 31 evropských národních knihoven. Jejich sbírky budou zahrnuty později.
- Management, marketing, realizaci, servis, design, vývoj, technologickou pomoc spravuje *European Library Office team*, se sídlem v Koninklijke Bibliotheek – Národní knihovně Holandska.

PARTNEŘI PROJEKTU TEL-ME-MOR

- Do TEL-ME-MOR jsou zapojeny národní knihovny deseti nových členů států, jež vstoupily do Evropské unie v květnu 2004, ale také British Library, National Library of the Netherlands, Swiss National Library, CENL (Sdružení evropských národních knihoven), Die Deutsche Bibliothek, která je koordinátorkou projektu a Eremo srl, (italská společnost specializující se na projektový management v oblasti kulturního dědictví).
- Partneři projektu o něm informují na svých webových stránkách v jazycích zemí, které se projektu účastní – Česko, Estonsko, Řecko (Kypř), Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko.
- Stránky projektu TEL-ME-MOR ČR jsou přístupné na <http://knihovnam.nkp.cz/>, Programy podpory knihoven http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=08_TelmeUvod.htm

AKTIVITY PROJEKTU TEL-ME-MOR

- Zjišťování a analýza výzkumných potřeb a priorit v oblastech kultury a vzdělání v nových členských státech.
- Zabezpečení jejich účasti ve formulaci budoucích výzkumných programů EU.
- Kroky k realizaci integrace sbírek národních knihoven deseti nových členských států do Evropské knihovny <http://portal.theeuropeanlibrary.org/>.
- Rozšiřování informovanosti o Evropských aktivitách a příležitostech pomocí národních a regionálních seminářů, webových stránek, časopisů, zpráv.

VÝSLEDKY PROJEKTU

- TEL-ME-MOR přispívá k vyšší účasti nových členských států EU v budoucích výzvách na projekty v oblasti kulturního dědictví a vzdělání a rovněž na dalších výzkumných projektech financovaných EU.
- Webová stránka TEL-ME-MOR je věnována organizacím a společnostem, které mají v úmyslu zúčastnit se programů IST z oblasti vzdělávání a kultury, chtějí informovat a svých projektových záměrech a hledají vhodné partnery nebo se chtějí připojit k již existujícím projektům. Mohou rovněž využít službu *IDEAL-IST*, která umožňuje:
  - Hledání projektových partnerů.
  - Možnosti připojit se k existujícím projektům.
- Služby Evropské knihovny budou zpřístupněny v národních knihovnách všech deseti nových členských států s rozhraním v jejich národních jazycích.
- Bohatství zdrojů největších národních knihoven v Evropě bude možné souběžně prohledávat všemi uživateli odkudkoliv a kdykoliv pomocí brány Evropské knihovny.
- TEL-ME-MOR je prvním reálným činem k rozvoji spolupráce a partnerství mezi knihovnami starých a nových členských států a integruje jejich národní informační služby do sjednocených Evropských knihovnických služeb.

Konceptce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje

Pořadatelé pardubického semináře *Regionální funkce knihoven 2005* jsem byla požádána, abych informovala o nově nastaveném systému podpory obecních knihoven z rozpočtu Středočeského kraje pro rok 2006.

Přednesený příspěvek *Konceptce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje na rok 2006* byl původně koncipován jako společné vystoupení zástupce krajské knihovny a vedoucí odboru kultury a památkové péče, která by ve své části příspěvku zdůvodnila rozhodnutí vedoucí k této změně. Musela však svou účast z pracovních důvodů zrušit.

Protože nebyla úplně přesně pochopena role Středočeské vědecké knihovny v Kladně, shrnuji, co bylo předmětem příspěvku.

V březnu roku 2005 Rada Středočeského kraje rozhodla o výši finanční podpory na výkon regionálních funkcí knihoven pro tento rok a její rozhodnutí potvrdilo o měsíc později i Zastupitelstvo Středočeského kraje.

Již pro rok 2005 nám (tj. Středočeské vědecké knihovně v Kladně) bylo uloženo vypracovat podklady a analytické materiály. Potvrdilo se, že se systém různí v jednotlivých pověřených knihovnách a zejména – a to bylo závažné a nepříjemné zjištění – že všechny činnosti nejsou vždy vykonávány zcela bezplatně. Proto jsme měli vypracovat a předložit další podrobné analýzy, které vedly k **zásadní systémové změně podpory** pro rok 2006.

Rozhodnutí Rady kraje a následně Zastupitelstva kraje v dubnu 2005 uložilo odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje a Středočeské vědecké knihovně v Kladně, resp. vedoucí odboru kultury a památkové péče a ředitelce Středočeské vědecké knihovny v Kladně předložit Radě kraje nejpozději do 31. srpna 2005 **Konceptci podpory výkonu regionálních funkcí ve Středočeském kraji na rok 2006**.

Přípravě jsme se věnovali skutečně velmi důkladně, ostatní činnosti ustoupily do pozadí.

Začali jsme s vypracováváním různých ana-

lyz vycházejících z praxe předcházejících let. Ty odkryly určité nesrovnalosti: zjistili jsme skutečnosti dříve nezjištěné (a nezjišťované). Nesrovnalosti a disproporce systému jsme vysvětlovali tím, že všechny pověřené knihovny se pohybují v mantinelech Metodického doporučení Ministerstva kultury ČR, nesystémovost je jenom zdánlivá a způsobená jistou volností metodického doporučení.

V analýze byly srovnávány např.:

- počty podaných žádostí o dotace VISK a procento jejich úspěšnosti,
- nákup dokumentů (percentuální zastoupení beletrie, naučné literatury, literatury pro děti, výše rabatu jednotlivých distribučních firem),
- www stránky jednotlivých PK, obsah a rozsah informací pro obsluhované knihovny (úroveň, množství, kvalita, aktuálnost),
- katalog výměnného fondu na webových stránkách PK (vystaven samostatně nebo v rámci katalogu knihovny),
- počet obsluhovaných knihoven jednotlivými PK, počet obsluhovaných knihoven jedním pracovním úvazkem,
- výše mzdových prostředků, zařazení do tarifních tříd,
- počet porad obsluhovaných knihoven a počet účastníků (% z celkového počtu pozvaných).

Vyžádali jsme si a předložili typy uzavřených smluv pověřených knihoven se zřizovateli obsluhovaných knihoven (byla hodnocena a porovnáována obsahová úroveň) a pracovní náplně pracovníků.

Středočeský kraj oslovil zřizovatele profesionálních a neprofesionálních knihoven s dotazem týkajícím se způsobu metodické pomoci a obsluhy. (Naprostou jednoznačně vyznělo, že hlavní pomocí je půjčování výměnných souborů.)

Středočeský kraj jakožto poskytovatel dotace na regionální funkce přitom vyslovil **zásadní požadavek**: z celkového objemu financí musí být **podstatně vyšší částka určena cílovým**

uživatelům, tj. neprofesionálním knihovnám a jejich uživatelům, a menší může systém spotřebovat sám na sebe.

Jedním z hlavních požadavků také bylo, aby činnosti byly centralizovány v Kladně.

To se nám podařilo zvrátit argumentem, že počet obcí a knihoven v kraji je tak vysoký, že z jednoho místa nelze vše obsáhnout a centralizací by došlo k naprostému ochromení činnosti. Obdobně se podařilo zdůvodnit, že nestačí ani rozdělení Středočeského kraje na západní (Kladno) a východní (Mladá Boleslav) část.

Zpracovali jsme několik dalších variant řešení, přičemž jsme preferovali tu, která počítala s dvanácti pověřenými knihovnami, s jednou v každém okrese.

Nakonec bylo rozhodnuto vytvořit pět pověřených knihoven (Benešov, Kladno, Kutná Hora, Mladá Boleslav, Příbram) s tím, že alespoň některé činnosti budou částečně centralizovány. To se týká především akvizice dokumentů (bude uzavřena jedna společná smlouva s každým dodavatelem pro všechny PK). Výhodou snad je, že se tím ve všech případech dosáhlo vyššího rabatu než získaly jednotlivé pověřené knihovny v minulých letech. Finanční částka na nákup dokumentů (pro rok 2006 činí 6,5 mil. Kč) se tak ještě podstatně zvýší. Všechny nakoupené knihy budou majetkem Středočeské vědecké knihovny v Kladně a budou trvale deponovány do pověřených knihoven. Všechny knihy výměnného fondu Středočeského kraje budou vystaveny ve virtuálním souborném katalogu Výmenného fondu Středočeského kraje.

Poprvé bude otevřen dotační program pro knihovny nevykonávající funkci knihovny pověřené. Pro příští rok je dotován částkou 3,5 mil. Kč (je to téměř stejná finanční částka, o kterou byly sníženy mzdové náklady pro rok 2006 ve srovnání s rokem 2005).

Zásadní systémové změny se promítnou v počtu pověřených knihoven a v počtu pracovníků, v odstranění duplicit v akvizici a v možné finanční spoluúčasti obcí. Rozhodnutím Rady kraje byly omezeny, resp. nebudou financovány činnosti, které netvoří systém a nejsou zajišťovány všemi PK. Konkrétně se jedná o ná-

kup a zpracování dokumentů z prostředků obecních úřadů, což zajišťují (v roce 2005) pouze dvě pověřené knihovny. Snaha o rozšíření počtu knihoven zajišťujících tuto činnost se nezdařila. Novou snahou je posílit vědomí o spolufinancování příjemci, tj. knihovnami zřízenými obcemi nebo jejich uživateli.

Systém vstoupí v platnost 1. ledna 2006.

Z odborného pohledu víme, že změna není jednoduchá a rok 2006 nebude snadný: ani pro pověřené knihovny, ani pro knihovny, které tuto funkci už nebudou vykonávat a dokonce ani pro knihovny obsluhované.

Profesionální čest nám však velí, abychom se vynasnažili systém uvést do praxe a v život tak, aby neprofesionální knihovny (po období seznamování s „novými tvářemi“) nezaznamenaly zhoršení služeb, aby jejich uživatelé i nadále dostávali výměnné soubory nových knih v dostatečném počtu i kvalitě a aby se knihovníci neprofesionálních knihoven obraceli s dotazy a požadavky na „nové“ pověřené knihovny zcela samozřejmě.

Všechny pověřené knihovny svou činnost vykonávaly dobře a rozhodně s velkým zájmem. Některé se obtížně vyrovnávají se skutečností, že tuto funkci ztratí. Je však nutné, aby změnu pochopily a přijaly a neztrácely síly zbytečným „čeřením“ atmosféry v knihovnách Středočeského kraje. V naší knihovně i v budoucích pověřených knihovnách jsme v těchto dnech vyřizovali řadu telefonátů, písemných dotazů a stížností. Důvodem bylo nepochopení a obavy o budoucnost spolupráce, ale bohužel někdy také zkreslené a neúplné informace budoucích nepověřených knihoven.

Některé vazby se zprětrhají, jiné naváží.

Pro rok 2006 je systém pro knihovny – ať je pojat jakkoliv – dotován vyšší finanční částkou než v letech předcházejících. A rozhodně bychom neměli zbytečně zavadat příčinu k jejímu snížení.

Ráda bych, abychom na konci roku 2006 mohli konstatovat, že neprofesionální knihovny mají stejnou obsluhu jako v letech předcházejících.

JIŘINA BÍNOVÁ KÁDNEROVÁ
binova@svkkl.cz

Jazykové kompetence pracovníků knihoven

Už více než rok je Česká republika členem Evropské unie. Proto je pochopitelné, že kompetencemi v průzkumu důkladně sledovanými, byly kompetence jazykové.

892 knihoven, které alespoň některé otázky z této oblasti zodpověděly, reflektovalo jazykové znalosti za **5505 pracovníků**, tj. 84,52 % z celkového počtu pracovníků knihoven, jež se účastnily průzkumu. Z veřejných knihoven jde o 84,55 % a z knihoven specializovaných o 84,41 % pracovníků. Údaje jsou tedy reprezentativní.

Vzhledem k průměrnému věku knihovnictva v našich zemích se není co divit, že **ve veřejných knihovnách převažuje znalost ruštiny** (1101 pracovníků, tj. 27,27 % pracovníků), a teprve na **druhém místě je angličtina** (811 pracovníků, tj. 20,1 % pracovníků). Na třetím místě se v tomto žebříčku znalostí umístila zákonitě němčina (605 pracovníků, tj. 14,99 % pracovníků). Ruština převažuje nejvýrazněji v obecních knihovnách a v knihovnách měst do 5000 obyvatel. U těchto dvou kategorií je také na druhém místě – byť s výraznou ztrátou – němčina a teprve na třetím angličtina. Ve městech s 5000–20 000 obyvateli je poprvé zaregistrována nepatrná převaha angličtiny nad němčinou. Početně pak dále znalost angličtiny stoupá v závislosti na velikosti aglomerace a v městských knihovnách velkých měst (nad 100 000 obyvatel) je již znalost angličtiny častější než znalost ruštiny.

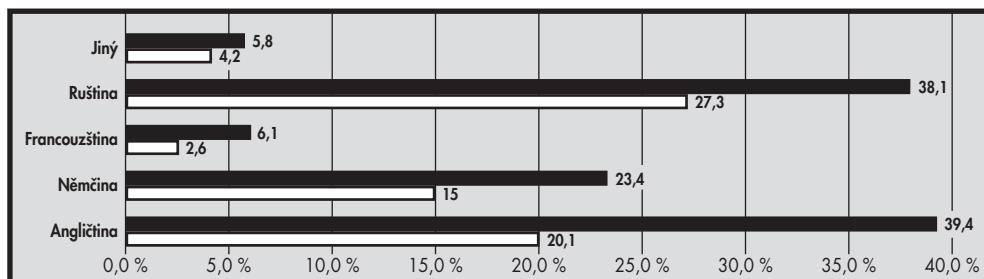
V knihovnách specializovaných je znalost jazyků lepší; převládá znalost angličtiny (578, tj. 39,40 % pracovníků), následována ruštinou (559, tj. 38,10 % pracovníků) a němčinou (343, tj. 23,38 % pracovníků). Zajímavé je, že v ústředních specializovaných knihovnách, knihovnách muzejních a knihovnách vojenských převažuje mírně znalost ruštiny. Znalost angličtiny u téměř 60 % pracovníků vykazují knihovny z oblasti výzkumu, následovány poněkud překvapivě knihovnami školními (54,8 %) a vojenskými (53,8 %). V posledních dvou skupinách může jít ovšem o zkreslení dané malým vzorkem respondentů. Nejslabších výsledků dosahují ústřední specializované knihovny (29,4 %), knihovny lékařské (36,1 %) a velmi překvapivě knihovny vysokoškolské (39,4 %). Znalost němčiny je nejvyšší v muzejních knihovnách (39,7 %), znalost ruštiny je dominantní v knihovnách vojenských (61,5 %), školních (54,86 %) a muzejních (55,6 %), ale vykazují ji ve vysoké míře i pracovníci všech ostatních typů knihoven. I tady jde jistě o korelaci s věkem pracovníků.

Souhrnně znalosti hlavních světových jazyků (angličtiny, němčiny, francouzštiny) vykazovalo 37,7 % knihovníků ve veřejných knihovnách a 68,9 % knihovníků ve specializovaných knihovnách.

Úroveň jazykových znalostí ve své knihovně měli zhodnotit vedoucí pracovníci. K dispozici byla škála: optimální – dobrá – dostatečná – nevyhovující.

Počet knihovníků ovládajících cizí jazyky (v %) – rok 2004

□ veřejné knihovny ■ specializované knihovny

V síti veřejných knihoven byla jazyková úroveň vnímána nejčastěji jako **dostatečná** (43,9 %), případně jako **nevyhovující** (39,1 %). Za dobrou ji považuje management 10 % knihoven a za optimální pouze 6,9 % knihoven. Tito maximálně spokojeni byli pouze z knihoven obecních a knihoven v městech prvních dvou skupin (do 5000 a do 20 000 obyvatel). V dalších skupinách se toto hodnocení již neobjevilo. Zdá se tedy, že potřeba jazykových kompetencí v knihovnách roste s velikostí aglomerace a je takto reflektována i managementem. Oproti průzkumu z konce devadesátých let se ve veřejných knihovnách spokojenost managementu s jazykovou výbavou pracovníků mírně zvýšila.

Specializované knihovny vnímají situaci lépe. Dostatečná se zdá managementu téměř poloviny knihoven (49,2 %), zejména vojenských (66,7 %), lékařských (62,9 %) a muzejních knihoven (48,6 %). **Dobrá** se jeví vedoucím pracovníkům téměř čtvrtiny knihoven (24,1 %), především ústředních specializovaných (33,3 %). Pouze 17 % vnímá situaci jako nevyhovující, z toho nejvíce nespokojeni jsou knihovny vysokoškolské (25,9 %). Naopak v 9 % knihoven jsou s jazykovým vybavením pracovníků maximálně spokojeni: jako optimální vidí situaci management výzkumných knihoven (21,4 %) a ústředních specializovaných knihoven (16,7 %). Ve skupině specializovaných knihoven se oproti předchozímu průzkumu spokojenost managementu s jazykovou výbavou personálu mírně snížila.

Stejně jako v předchozím průzkumu je třeba brát v potaz značnou míru subjektivity hodnocení úrovně jazykových znalostí. Otázka je, jak byl chápán pojem „aktivní“ znalosti jazyka,

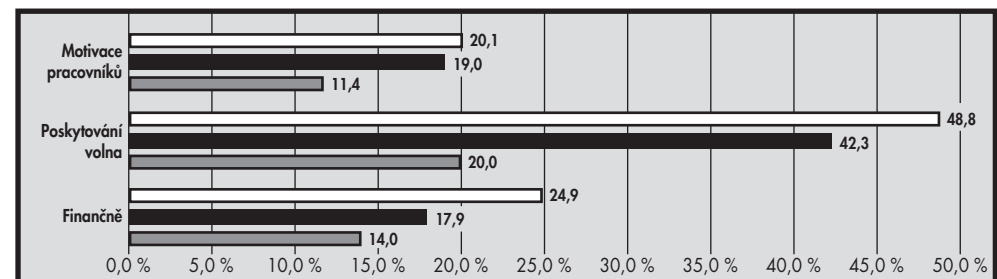
nakolik hrála roli snaha interpretovat situaci knihovny lépe atd. atd. Přestože výsledky průzkumu se mohou zdát relativně dobré, domnívám se, že nemůžeme být se situací v oblasti jazykové výbavy pracovníků knihoven ani zdaleka spokojeni. **Standardem u odborných pracovníků ve všech knihovnách by měla být znalost minimálně jednoho světového jazyka, především angličtiny; u řady pracovníků ve větších knihovnách by měla být standardem znalost dvou světových jazyků**, chceme-li naše knihovny srovnávat s evropskou úrovní.

Podpora vzdělávání v knihovnách

Zvyšování kvalifikace v kterékoliv oblasti vyžaduje podporu ze strany zaměstnavatele. V průzkumu jsme tedy zjišťovali i to, jak zaměstnavatelé podporují vzdělávání v oblasti práce s IT, vzdělávání profesní a jazykové. Nabídnuty byly tyto možnosti: finanční podpora, poskytování volna a motivace pracovníků. **Ve veřejných knihovnách má největší podporu vzdělávání profesní** (oborové, profilové). 47,7 % zaměstnavatelů poskytuje k tomuto vzdělávání volno, 22,9 % je podporuje finančně a 19,1 % k tomuto vzdělávání své pracovníky motivuje. Podpora vzdělávání v oblasti IT je obdobná: ve 44,9 % knihoven je poskytováno volno, v 16,7 % je poskytována finanční podpora (v souvislosti s možností bezplatného vzdělávání v rámci programu VISK 2 v této oblasti jde o poměrně vysoké číslo), v 17,9 % probíhá podpora na úrovni motivace. **Jazykové vzdělávání ve veřejných knihovnách příliš velkou podporu nemá**; pouze 15,2 % knihoven poskytuje volno k tomuto typu vzdělávání; finanční podporu 10 % knihoven a motivaci k dalšímu rozvoji jazykových schopností dostávají pracovníci

Podpora při rozšiřování kvalifikace – rok 2004

□ výuka jazyků ■ práce s IT ■ profesní vzdělávání

pouze v 9,1 % veřejných knihoven. Malá podpora jazykového vzdělávání ve veřejných knihovnách je vzhledem k současnému stavu znalostí zarážející.

Rozdíly v podpoře jsou ovšem mezi jednotlivými typy knihoven. Přímou úměrně s velikostí sídla roste podpora vzdělávání v knihovnách; např. městské knihovny velkých měst (nad 100 000 obyvatel) stoprocentně podporují profesní vzdělávání i vzdělávání v oblasti IT formou poskytování volna; krajské knihovny v 85,7 % případů atd. Nejmenší podpora jakéhokoliv vzdělávání je v knihovnách malých měst (do 5000 obyvatel), podle průzkumu významně menší než v knihovnách obecních. Lze však usuzovat, že odpovědi obecních knihoven (183 z celkového počtu cca 5000 těchto knihoven) se týkají především neaktivnějších obcí, kde je podpora knihoven v mnoha směrech nadstandardní.

I specializované knihovny nejvíce podporují profesní vzdělávání, a to také poskytováním volna (50,8 %) a mírně výrazněji i finančně (28,5 %) a motivací pracovníků (21,9 %). Podpora vzdělávání v oblasti IT je nižší (37,6 % knihoven poskytuje volno, 20,1 % podporuje studium finančně a v 21 % knihoven jsou pracovníci ke studiu motivováni). Na jazykové vzdělávání poskytuje volno 28,8 % zaměstna-

vatelů a finančně je podporuje asi pětina knihoven (21 %). Nejvíce jazykové vzdělávání podporují v knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR (66,7 % poskytuje studijní volno, 50 % přispívá finančně). Studijní volno k prohlubování dovedností v práci s IT poskytují nejvíce ústřední specializované knihovny (83,30 %), finančně však toto studium ze všech specializovaných knihoven podporují nejvíce knihovny z oblasti výzkumu a AV ČR (31 %). Profesní vzdělávání je stoprocentně podporováno poskytováním studijního volna v ústředních specializovaných knihovnách a vysokou podporu má rovněž v knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR (61,9 %). Finanční podpora je nejvyšší v knihovnách školních (37,9 %), ústředních specializovaných knihovnách a knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR (33,3 %). Lze konstatovat, že trend podpory vzdělávání se v jednotlivých typech knihoven mění jen velmi málo; výsledky předchozího průzkumu se v podstatě neliší.

Priority ve vzdělávání

Kam by mělo směřovat další vzdělávání knihovníků v nejbližším období, bylo v průzkumu zjišťováno nabídkou tří oblastí (základní knihovnické činnosti, management a práce s IT), v nichž měli respondenti označit tři, resp.

TAB 1

TÉMATA	POŘADÍ Veřejné	POŘADÍ Specializované
Výpůjční služby a systémy	1	6
Jmenná katalogizace včetně AACR2, MARC 21	2	2
Vzdělávací funkce knihoven	3	11
Práce s databázemi – tvorba, vyhledávání, rešerše	4	1
Informační výchova uživatelů, práce s IT	5	7
Referenční a informační služby	6	4
Vývoj řízení sbírek (knihovní fond a el. zdroje)	7	3
Služby speciálním skupinám uživatelů	8	19
Meziknihovní výpůjční služby a dodávání dokumentů	9	8
Organizace fondu	10	12
Literatura (teorie, dějiny)	11	20
Knižní kultura	12	15
Čtenářství	13	18
Marketing služeb	14	13
Komunitní role knihoven	15	17
Ochrana fondu	16	10
Věcná katalogizace, Konspektus	17	5
Autority	18	14
Katalogizace speciálních dokumentů	19	9
Jiné	20	21
Správa tezaurů	21	16

pět priorit. Vyhodnocením odpovědí bylo získáno pořadí témat.

1. ZÁKLADNÍ KNIHOVNICKÉ ČINNOSTI (viz TAB 1)

Prioritou se u **veřejných knihoven** staly **výpůjční systémy a služby** (v r. 1998 na místě šestém), následovány velmi těsně problematikou jmenné katalogizace (AACR, MARC 21...) a otázkami týkajícími se vzdělávací funkce knihoven (v předchozím průzkumu na místě čtrnáctém [!]); na čtvrtém místě je práce s databázemi (tvorba, vyhledávání, rešerše – v roce 1998 na prvním místě) a na místě pátém stejně jako v předchozím průzkumu téma informační výchovy uživatelů a práce s IT.

Specializované knihovny za prioritní považují **práci s databázemi** (tvorba, vyhledávání, rešerše – v r. 1998 na 5. místě), jmennou katalogizaci (AACR, MARC 21...) a **vývoj řízení sbírek** (knihovní fond, elektronické zdroje). Důležitou roli zde nepochybně sehrál značný počet respondentů z muzejních knihoven; obdobné téma bylo v předchozím průzkumu na místě osmém. Čtvrté místo zaujala jako v předchozím průzkumu problematika referenčních

a informačních služeb a páté místo věcná katalogizace (včetně metody Konspektu – v r. 1998 místo desáté). Zajímavý je pokles zájmu o získávání kompetencí v oblasti výchovy uživatelů k práci s IT a internetem – z druhého místa v r. 1998 na místo sedmé. V předchozím průzkumu prioritovaná oblast výpůjčních služeb a systémů klesla z prvního místa v r. 1998 na místo šesté.

Stabilní zájem velkého počtu knihoven o vzdělávání v oblasti katalogizace svědčí mimo jiné o tom, že u nás stále není dostatečně využíván potenciál technologií, jež jsou k dispozici, a že otázka efektivity některých knihovnických činností (např. sdílená katalogizace) není zřejmě stále ještě na pořadu dne.

2. MANAGEMENT (viz TAB 2)

V oblasti managementu se vybírala pouze tři témata. Priority se proti výsledkům z r. 1998 výrazně nezměnily. **Ve veřejných i specializovaných knihovnách první místo zaujala příprava projektů a žádosti o dotace** (v předchozím výzkumu druhé místo ve veřejných a první místo ve specializovaných knihovnách), na druhém místě je kooperace knihoven (v r. 1998

TAB 2

TÉMATA	POŘADÍ Veřejné	POŘADÍ Specializované
Analýza cílů a procesů v instituci, rozhodování	4	3
Strategie a řízení procesu změny	8	7
Fundraising, ekonomika podniku	7	9
Příprava projektů a žádosti o dotace	1	1
Kooperace knihoven	2	2
Komunikace v organizaci	3	4
Týmová spolupráce	6	6
Public relations	5	5
Personální management	9	8
Jiné	10	10

TAB 3

TÉMATA	POŘADÍ Veřejné	POŘADÍ Specializované
Textové editory	5	6
Tabulkové procesory	6	7
Tvorba a správa webových stránek	3	5
Vyhledávací nástroje a inform. zdroje na internetu	2	1
Digitalizace	7	3
Automatizovaný knihovnický systém	1	2
Práce systémového knihovníka	4	4
Základy hardwaru	8	8
Jiné	9	9

ve veřejných knihovnách místo první). U specializovaných knihoven jde o poměrně výraznou změnu proti čtvrtému místu v předchozím průzkumu, která je pozitivním signálem zájmu těchto knihoven o spolupráci. Teprve třetí pozice se liší. Veřejné knihovny mají zájem o problematiku: komunikace v organizaci (v r. 1998 místo čtvrté) a specializované knihovny o analyzování cílů a procesů v instituci a rozhodování (v r. 1998 místo páté). Lze konstatovat, že priority vzdělávání v této oblasti jsou ve veřejných knihovnách vzácně stabilní. U specializovaných knihoven se v oblasti managementu priority vzdělávání změnilo výrazněji.

3. INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE (viz TAB 3)

I v této oblasti se označovaly tři priority. **Ve veřejných knihovnách** je prioritou stále **automatizovaný knihovní systém**, následovaný **vyhledávacími nástroji a informačními zdroji na internetu**. V těchto dvou parametrech zůstávají priority poněkud překvapivě – zejména pokud jde o AKS – po léta stejné. Na třetí místo se dostala **tvorba a správa webových stránek** (v předchozím průzkumu na místě sedmém); to koresponduje s rychlým rozvojem webových prezentací veřejných knihoven v posledních letech. **Specializované knihovny** mají **priority téměř identické**, tj. **vyhledávací nástroje a informační zdroje na internetu a automatizovaný knihovní systém**; pouze pořadí je opačné. Na třetí místo se dostala digitalizace, která v předchozím průzkumu zaujala až šestou příčku, čímž se v této oblasti nejvíce liší odpovědi obou kategorií. Práce systémového knihovníka se z původního třetího místa (1998) posunula na místo čtvrté. Potěšitelný je vzrůstající zájem o problematiku digitalizace ve specializovaných knihovnách; veřejné knihovny dosud považují tuto oblast za poměrně nezajímavou (sedmé místo).

Na závěr

Víme tedy, jaká je současná věková, vzdělanostní a mzdová situace v českém knihovnictví, jaká jsou hodnocení i očekávání. Do budoucna bychom měli:

1. Podporovat trend růstu kvalifikace pracovníků knihoven.

2. Hledat cesty k získávání a udržení mužů v knihovnické profesi.
3. Získávat pro práci v knihovnách mladé lidi.
4. Podporovat všechny formy vysokoškolského studia a zejména usilovat o zaplnění mezer v nabídce kombinovaného oborového vysokoškolského studia.
5. Podporovat rozvoj mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven ve vzdělávacích centrech knihoven (rekvalifikační kurzy, specializační a inovační kurzy apod.).
6. V nabídce vzdělávacích programů co nejvíce reagovat na požadavek dostupnosti (čas, místo, náklady) pro všechny pracovníky knihoven.
7. Podporovat zvyšování jazykových kompetencí pracovníků knihoven.
8. Využívat všechny formy podpory pracovníků při zvyšování kvalifikace a účelně tyto formy kombinovat.
9. Usilovat o provázání odměňování v knihovnách se systémem vzdělávání.
10. Obsah školního a mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven provázat co nejtěsněji s potřebami praxe v knihovnách; zejména v krátkodobých vzdělávacích aktivitách reagovat na aktuální potřeby.
11. Pokračovat ve školení počítačové a informační gramotnosti a dovedností práce v oblasti ICT a soustřeďovat se zejména na pracovníky malých veřejných knihoven, které jsou aktuálně vybavovány technikou a připojovány k internetu.
12. Nabídnout širší spektrum školení v oblasti práce s ICT, například: tvorba webových stránek, zpracování rešerší, využívání databází apod.
13. Usilovat o zlepšení mzdové situace v knihovnách a zasadit se ve všech knihovnách o zaražování pracovníků podle platného katalogu prací.

Práce na personálním poli máme tedy všichni dost. Přála bych si, aby při některém z příštích průzkumů bylo možné na stránkách Čtenáře konstatovat, že se nám alespoň polovinu těchto úkolů podařilo splnit. Zaslouží si to nejen naše profese, ale především lidé, kteří se jí věnují.

ZLATA HOUŠKOVÁ (zlata.houskova@nkp.cz)

Skrytá síla holandských knihoven

V září loňského roku absolvovala devítičlenná skupina ředitelů krajských knihoven studijní cestu do Holandska, jejíž součástí byla exkurze v sídle společnosti NBD/Bibliion. Tento bez nadsázky záviděníhodný pomocník holandských knihoven se rekrutoval z neziskové organizace *nbd* a z části asociace holandských knihoven zvané *bibliion*. *Nbd* bylo založeno v roce 1970, přičemž vlastníky byli z 25 % knihkupci, z 25 % vydavatelé a z 50 % knihovny. *Bibliion* začal s nabídkou služeb pro knihovny v roce 1995 a o tři roky později se stal komerční organizací, která však nebyla schopna konkurovat *nbd*. Situace vyústila v roce 2001 ve spojení obou subjektů.

Knihovny zvažovaly majetkové složení nové společnosti NBD/Bibliion, ale výše uvedený poměr sil se podle sdělení manažerů společnosti v podstatě osvědčil. Padesátiprocentní většina dbá, aby vývoj společnosti odrážel měnící se potřeby knihoven a aby cenová hladina výrobků a služeb nepřesáhla finanční možnosti holandských knihoven.

Společnost poskytuje výrobky a služby ve čtyřech oblastech:

- informační,
- knižní,
- zvukových, obrazově zvukových záznamů a hudebnin,
- vydavatelské.

Zabývá se také vývojem technologických zařízení pro knihovny. V současné době ukončila vývoj třídícího automatu, který na bázi čárových kódů nebo RFID třídí všechny typy médií a může účinně pomáhat při práci ve skladu knihovního fondu nebo např. navazovat na automat k vracení publikací.

Informační činnost NBD/Bibliion spočívá v posuzování nabídky nových titulů a nových vydání. Každý den jsou posuzovány tucty titulů knih, hudebnin, zvukových a obrazově zvukových záznamů. Selekcí publikací z pohledu po-

třeb veřejných knihoven provádí cca 800 nezávislých odborníků, jejichž názor se stal nepostradatelným pomocníkem pro budování knihovních fondů. Nabízené výběry zahrnují jak holandské, tak francouzské, německé, anglické, španělské, turecké a arabské texty. Pro zákazníky zajišťuje společnost bibliografické zpracování publikací včetně přidělení předmětového hesla a žánru. Ročně je připraveno 23 725 záznamů ke knihám a více než 6000 záznamů k audiovizuálním dokumentům.

Knihy jsou v NBD/Bibliion objednávané týdně v množství vycházejícím z expertního odhadu akvizitérů společnosti. Po zpracování jsou knihovně zasílány na základě stálých objednávek deseti nejčtenějších titulů. Takto je týdně expedováno cca 50 000 knih.

NBD/Bibliion vyřizuje také individuální objednávky knihoven a disponuje vlastním skladem publikací (cca 20 000), kde si mohou knihovny samy vybírat. Nákup v místním knihkupectví využívají zejména malé školní či vězeňské knihovny.

Zvláštní nabídku představují cirkulační soubory pro cizojazyčnou literaturu ve 45 jazycích.

Zpracováním publikace je míněna příprava knihy pro uložení na polici, tj. opatření knihy zpevněnou vazbou a obálkou ve fólii a samolepkou s čárovým kódem. Za příplatek jsou knihy od roku 2004 vybavovány etiketou s RFID kódem. Publikace jsou doplněny katalogizačním lístkem. Zájemcům je umožněn vstup do databáze, odkud si lze katalogizační záznamy převzít.

K vylepšení užitečných vlastností publikací jsou užívány různé metody. Brožované výtisky jsou vytrhávány z obálek, ilustrace z obou stran i hřbetu obálky jsou po zkopírování přiloženy na pevné desky a zataveny do fólie. Komiksy nebo jiné tenké svazky jsou prošívány, pevné vazby jsou potahovány fólií, aniž by kniha byla rozebírána apod.

Hudební nahrávky a obrazově zvukové záznamy jsou do centra nakupovány týdně, noty měsíčně. Pro knihovny jsou připravovány speciální krabičky, pouzdra a obálky s barevným potiskem, je respektována různost formátu i obsahu (buklety, informační letáky) podle přání knihoven.

Publikační činnost NBD/Biblion se orientuje na vydávání časopisů, letáků a elektronických informačních zdrojů zaměřených na práci veřejných knihoven, multimediálních center pro mládež a dalších kulturních a vzdělávacích institucí. Texty se věnují knihovnické problematice, ale také propagaci některých titulů. Nezřídka jsou koncipovány jako pomůcky pro školní knihovny.

NBD/Biblion dále nabízí za úplaty tisk a vazby dokumentů knihovnám, vydavatelům i knihkupectvím.

Knihovnám také slouží databáze přehledů holandské literatury *Literom*, databáze s bibliografickými údaji o románech *Fictierom*, *UittrekseBank* s literárními přehledy a biografickými informacemi o autorech. Databáze *Ad-bank* nabízí informační zázemí k denním událostem.

Základní fakta o NBD/Biblion:

přepočtené úvazky:	247
roční obrát:	53 030 000 EUR
ve roce 2004 prodáno:	2 566 224 knih 86 141 CD 14 991 hudebnin 10 335 videokazet 117 682 CD-ROM, příp. DVD.

Společnost nesmírně pečlivě kalkuluje náklady různých technologických postupů při zpevňování vazeb i kompletaci zásilek a podle robustnosti objednávek volí plně automatizovanou, poloautomatizovanou či ruční cestu přípravy dokumentů. Neustále sleduje, aby cena prodávaných knih po jejich technickém zhodnocení v NBD/Biblion nepřesáhla tržní cenu a nabídka zůstávala pro knihovny stále atraktivní.

Mezi zamýšlená racionalizační opatření NBD/Biblion patří nákup digitální podoby nových titulů a současně licence k prodeji knih knihovnám. Nakoupené knihy by pak nebylo nutno rozebírat a ničit jejich obálky. Tisk i vazba by proběhly zde, a to v kvalitě potřebné pro tisíce čtenářů.

Tato vize se již částečně naplňuje. V roce 2003 došlo k uzavření joint venture mezi NBD/Biblion, centrálním knihkupectvím pro holandský knižní trh a *American BookSurge*, kteří pro institucionální zákazníky nabízejí tisk na objednávku. Takto jsou zatím tištěny publikace, jejichž poptávka netvoří dostatečný náklad pro klasickou cestu nebo jsou úplně rozebrány, příp. tituly čekající na dotisk.

Z pohledu manažerů NBD/Biblion je velmi obtížné skloubit přežití firmy s 247 plnými úvazky a neziskovostí vyhovující knihovnám. Je to však možné. „Skrutá síla holandských knihoven“ přežila a rozvíjí se.

Kontakt:

NBD/Biblion, Veursestraatweg 280,
2265 CL Leidschendam, Postbus 437,
2260 AK Leidschendam, Nizozemsko.

www.nbd.nl

O Z N Á M E N Í

Dne 26. prosince 2005 nás navždy opustil ve věku nedožitých 78 let **prof. PhDr. Jiří Cejpek, CSc.** Emeritní profesor Univerzity Karlovy v Praze, po roce 1990 vedoucí katedry knihovnictví a vědeckých informací FF UK, stále aktivní člen pedagogického sboru nynějšího Ústavu knihovnictví a vědeckých informací, který do posledních dnů působil také na dalších univerzitních učilištích – po Slezské univerzitě v Opavě zejména v Kabinetu knihovnictví FF Masarykovy univerzity v Brně. Jiří Cejpek patří k zakladatelům Svazu knihovníků a informačních pracovníků v roce 1968 a podílel se i na obnově spolku po listopadu 1989. Je autorem mnoha monografických prací, učebnic, statí a článků a rozhlasových relací, všeobecně znám jako lektor na knihovnických konferencích a seminářích, jako horlivý propagátor všeho nového a dobrého v našem oboru. Měl ještě mnoho plánů (včetně rozpracovaných publikací), které už nestáčil realizovat. Podlehл těžké nemoci, s níž dlouho – hrdinně a neúnavně – bojoval.

Bude nám všem velice chybět!

Slavily město i knihovna

Patří neodmyslitelně k sobě – město Havířov a jeho knihovna. Rok 2005 byl významným pozastavením v jejich každodenním životě – oba oslavily 50. narozeniny. Kulaté jubileum provázela celá řádka kulturních a společenských akcí. Městská knihovna, v posledních letech jedna z příspěvkových organizací magistrátu, přinesla svým příznivcům dárek v podobě narozeninové brožury. „*Nehleďte v ní ani učené, ani historické nebo snad vědecké pasáže o existenci vašeho oblíbeného kulturního stánku. Naši snahou bylo spíše nechat vás nahlédnout do života a práce těch, kteří byli, jsou a budou s knihovnou neodmyslitelně spojeni. Vždyť tak, jak se změnil život obyvatel ve městě, spolu s ním změnila svůj život knihovna. Za celou dobu svého padesátiletého působení se mnohokrát stěhovala, zakládala a posléze i rušila některá oddělení nebo pobočky. Řada jich úspěšně působí dodnes,*“ vzkázala čtenářům současná ředitelka Městské knihovny Havířov Ing. Dagmar Čuntová. Její slova o stěhování ostatně potvrzuje vedoucí pobočky pro dospělé čtenáře ve Šrámkově ulici Jindra Zlámalová: „*Během mého, bezmála čtyřicetiletého působení v havířovské knihovně pamatuji značného stěhování a přemísťování, což bylo patrně za trest, neboť kdo nikdy nestěhoval knihovnu, nedovede si představit, co to obnáší. Největší přesun se konal v roce 1970 z Kulturního domu Petra Bezruče do Šrámkovy ulice, kde původně měla být umělecká škola či snad kulturní středisko a kde sídlíme dodnes. Při přesunu nám pomáhali vojáci, neb takové velké množství knih a regálů bychom samy neunesly. V tu dobu pracovaly v knihovně pouze ženy. Knížky se balily do papírových pytlů pečlivě označených a spouštěly se po skluzavce z druhého poschodí přímo do přistaveného nákladáku. Zabalit nebyl takový problém, jako vybalit a dle desetinného třídění, jakož i podle abecedy, rozmístit opět na regály...*“ Ale dosti historie. Vlínáme do žhavé současnosti, kdy mezi sebou máme dva muže, kdy stále sníme o nové, velké a krásné budově, kdy

je většina současných poboček Městské knihovny propojena počítačovou sítí LANius a kdy jsme učinili první kroky k dokonalejšímu CLAVIU, kdy se chystáme vykonávat regionální funkce pro Městské knihovny v Orlové a Bohumíně, kdy prezentujeme knihovnu a její služby veřejnosti na internetových stránkách.

„*Průkazka vám platí do všech dvanácti poboček havířovské knihovny,*“ vyslechne si každý nově zaregistrovaný čtenář. Jestliže by je chtěl naráz oběhat všechny, prošel by město křížem krážem z Podlesí přes centrum až na Šumbark, zavítal by ovšem také do nedalekých obcí Datyně, Životic, Bludovic a Prostřední Suché. Mohl by obsadit jedno z 31 studijních míst ve studovně, číst noviny a časopisy tamtéž, surfovat po libosti na internetu, kopírovat dokumenty do omrzení, pokud to ovšem dovolují autorská práva, nechat si přinést knihy ze skladu, poslouchat muziku v oddělení hudby a umění, vrátit se do dětství ve dvou samostatných dětských odděleních, informovat se o kulturním dění ve městě a jeho okolí v Městském informačním centru a... A každý měsíc by se tady dozvěděl o nejedné zajímavé akci pro malé i velké, kterou pořádá právě Městská knihovna Havířov. V této naprosto specifické pobočce by si uvědomil, že se nechal zaregistrovat do knihovny moderní. Půjčování knih a AV médií (oddělení doplňování a zpracování knihovního fondu hlásí průměrný roční přírůstek knihovního fondu přes 12 000 knihovních jednotek, více než 800 z nich jsou AV média) totiž není už dávno jedinou náplní práce havířovských knihovnic. Pravidelné letní čtvrtky pro děti zase charakterizují dětské oddělení ve Šrámkově ulici. Literární skupina S.P.I. se zrodila v oddělení pro dospělé v téže pobočce. Dětské pohádkově-dobrodružně-soutěžní středky zase vyhledávají nejmenší čtenáři pobočky ve Weri-

Pobočka U Jeslí v Havířově Šumbarku nabízí od roku 2004 knihovní fond zaměřený na specifické vývojové poruchy učení určený dětem, rodičům, pedagogům a výchovným pracovníkům, kteří s těmito dětmi pracují. Pedagogům nabízí také možnost pracovat s dětmi v prostorách knihovny se speciálními počítačovými programy.

Foto PETR STANEK

chově ulici. Hudebnímu oddělení sice komplikuje život přísná smlouva, která zakazuje půjčovat CD devět měsíců od jejich nákupu nebo vydání, ale přesto se stalo pro havířovské nepostradatelným, protože se tu odehrávají hudební i literární večery a vernisáže výstav (laskavý čtenář promine, ale výčet umělců, kteří navštívili havířovskou knihovnu, by vydal na dlouhý seznam a navíc bych nerada na někoho zapomněla). K zapůjčení jsou zde také zvukové knihy pro slabozraké a nevidomé spoluobčany. Milovníci přírody navštěvují pobočku v Seiferově ulici. Navštěvníci informačního oddělení ve Šrámkově ulici také nejsou odkázáni pouze na nabídku knih a dalších dokumentů, knihovnice samy jim v mnohém jejich práci ulehčují, například trpělivou pomocí s vyhledáváním v elektronických katalozích a databázích (např. Osobnosti či Události regionu). Neocenitelné služby poskytují též neziskovým organizacím. Stále větší informační nároky kladou návštěvníci, ti s legitimací i nezaregistrovaní, kteří

často do knihovny zamíří na besedu či za internetem, na knihovnice v menších pobočkách v okrajových čtvrtích města. Je proto jejich cílem ve spolupráci s oddělením doplňování a zpracování knihovního fondu opatřit je co nejdříve počítačovou technikou a každou knížku v těchto půjčovnách čarovným kódem.

Až dosud jsem nenapsala celou pravdu. Ostatně jsem to neučinila ani před pěti lety, kdy jsem o havířovské knihovně psala jako o svatyni vědění. „*Jsou místa na světě...!*“ říkala tajemně moje babička. Myslela na zákoutí kouzelná, myslí i tělu příjemná. A především takovým místem je Městská knihovna v Havířově po padesátiletém trvání. Dáma v nejlepších létech, bez níž by město nebylo úplné, která se snaží netoliko informovat, leč také přinášet svým čtenářům, a nejen jim, chvíli klidu a pohody ve světě plném nedostižné komunikační techniky, díky níž si občas zapomínáme jen tak popovídat.

HANA DVOŘÁKOVÁ (sucha@knih-havirov.cz)

Cambridgeské zkoušky – slavnostní předávání certifikátů

V rámci spolupráce karlovarské Krajské knihovny s Britskou radou byly 20. října 2005 poprvé slavnostně předány certifikáty úspěšným absolventům Cambridgeských zkoušek z anglického jazyka. Tento typ zkoušek patří k nejznámějším; jsou při nich testovány čtyři základní jazykové dovednosti: čtení, psaní, poslech a mluvení. Slavnostní předávání proběhlo ve studijním oddělení krajské knihovny. Za přítomnosti zástupců Britské rady a Krajské knihovny Karlovy Vary certifikáty úspěšným absolventům předal náměstek hejtmana Karlovarského kraje Ing. Jiří Behenský.

V Karlových Varech mohli v letním termínu – v červnu – kandidáti vykonat zkoušku v jedné ze tří úrovní:

- KET – Key English Test – úroveň 1
čtení a psaní (1 hod 10 min), poslech (přibližně 30 min), mluvení (8–10 minut pro dvojici kandidátů).
- PET – Preliminary English test – úroveň 2
čtení a psaní (1 hodina a 30 minut), poslech (přibližně 40 minut), mluvení (10–12 minut pro dvojici kandidátů).
- FCE – First Certificate in English – úroveň 3
čtení (1 hodina a 15 minut), psaní (1 hodina a 30 minut), praktická angličtina včetně gramatiky (1 hodina a 15 minut), poslech (přibližně 40 minut), mluvení (přibližně 14 minut).

Celkem se k těmto zkouškám, konaným u nás poprvé, přihlásilo 81 kandidátů z celého Karlovarského kraje. Ke zkoušce KET 24 kandidátů, k PET 41 kandidátů a k nejobtížnější zkoušce FCE se přihlásilo 16 kandidátů.

Pro zajímavost a pro ilustraci uvádíme přehled úspěšnosti:

- KET – Key English Test – úroveň 1
přihlášeno 24 registrovaných – 16 složilo zkoušku, 3 nesložili, 5 se nedostavilo
  - PET – Preliminary English test – úroveň 2
přihlášeno 41 registrovaných – 30 složilo zkoušku, 11 nesložilo
  - FCE – First Certificate in English – úroveň 3
přihlášeno 16 registrovaných – 14 složilo zkoušku, 2 nesložili
- Úspěšného složení zkoušky s výsledkem „A“, tzv. *pass with merit*, tedy s výborným prospěchem, dosáhlo 24 uchazečů (z celkového počtu 60 absolventů).

Na zimní zkoušky, které se konaly v listopadu a prosinci 2005, se zájemci zaregistrovali v Krajské knihovně Karlovy Vary v termínu od 26. září do 7. října 2005.

JANA DUSILOVÁ (dusilova@knihovnav.cz)

Pomoc EHP a Norska České republice

Vstupem do EU získala Česká republika přístup k čerpání prostředků **Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Norského finančního mechanismu**. Jedním z potenciálních žadatelů mohou být i knihovny.

Částka alokovaná pro ČR je celkem 105,85 mil. eur pro období 2004–2009, z toho 46,60 mil. eur je poskytováno z Finančního mechanismu EHP a 59, 25 mil. eur z Norského finančního mechanismu.

Prostředky Finančního mechanismu EHP jsou poskytovány třemi státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) – Islandem, Knížectvím Lichtenštejn-

sko a Norským královstvím. Norské království k tomu dále přispívá vlastním finančním mechanismem. Pomoc je určena ekonomicky slabším zemím v Evropském hospodářském prostoru, a to prostřednictvím grantů na investiční a rozvojové projekty ve schválených prioritních oblastech.

Jednou z prioritních oblastí je uchování evropského kulturního dědictví (konkrétní zaměření zahrnuje: ochranu a obnovu nemovitého kulturního dědictví; zlepšení péče a ochranu movitého kulturního dědictví; obnovu historických městských území a historických území v regionech; obnovu historického a kulturního

dědictví v regionech; odstraňování starých ekologických zátěží na pozemcích menšího rozsahu ve městech a obcích /brownfields/) – specifikace priorit první výzvy je publikována na níže uvedených internetových stránkách v textu této výzvy.

Návrhy projektů mohou předkládat všechny instituce veřejného nebo soukromého sektoru a nevládní neziskové organizace zřízené jako právnické osoby a vykonávající svou činnost ve veřejném zájmu, např. národní, regionální a místní úřady, vzdělávací a výzkumné instituce, instituce ochrany životního prostředí, dobrovolné a společenské organizace a partnerství veřejného a soukromého sektoru.

V rámci Finančního mechanismu EHP Norska nelze předkládat projekty, které je možno financovat z programů EU (Phare a Transition Facility) nebo ze strukturálních fondů EU. Dalším omezujícím faktorem je

u tzv. individuálních projektů minimální výše příspěvku z FM EHP/Norska ve výši 0,250 mil. eur, přičemž se jedná o minimální výši grantové podpory z FM EHP/Norska, nikoliv o celkové minimální náklady na projekt. Grant nepokrývá náklady do výše 100 %, ale jen maximálně 85 %, resp. 90 % (v případě NNO) či 60 % (soukromé subjekty).

První výzva byla uzavřena v srpnu 2005, projekty jsou ve fázi hodnocení, další výzva je **plánována na duben 2006**.

Aktuální a podrobné informace včetně postupů pro žadatele, manuálu, formulářů a dalších materiálů získáte na www.eegrants.cz, www.eegrants.org a stránkách Ministerstva financí ČR www.mfcr.cz (Zahraniční pomoc/ Finanční mechanismus EHP a Norska).

VÁCLAV DRAŠNAR (vaclav.drasnar@mkcr.cz)

Vybrané překlady ze španělské a hispanoamerické literatury za rok 2004

2. část

V roce 2004 byla vydána také vzpomínková kniha *Do posledního dechu* slavného španělského režiséra **Luise Buñuela** (1900 Calanda – 1983 Mexiko). Celkově se jedná o reedici těchto pamětí vydanou nakladatelstvím Bookman v překladu z francouzského originálu *Mon dernier soupir* Aleše a Renaty Pohorských (304 s.) První vydání s doslovem Jiřího Cieslára a opět v překladu A. a R. Pohorských vyšlo v nakladatelství Mladá fronta v roce 1987 (254 s.). Španělský „čaroděj“ filmového plátna „napsal“ své paměti na sklonku života. Nejprve vyšly ve Francii, do španělštiny byly přeloženy Anou Maríí de la Fuente. Buñuel je sám nepsal, stejně jako většinu svých scénářů, nýbrž je „namlouval“. Jeho díla vznikala na základě rozhovorů, neboť Buñuel nahlížel na slovo jako na výrazový prostředek druhé kategorie. Sám sebe definuje jako tvůrce obrazů, nikoliv spisovatele, jak uvádí v úvodním motu: „Nejsem psavec...“. Na vzniku této napůl životopisné knihy má podíl Buñuelův přítel a spoluscenárista Jean-Claude Carrière.

Kolumbijský romanopisec a novinář **Santiago Gamboa** (*1965 Bogota) studoval na univerzitě v hlavním městě. Ve studiích pokračoval ve Španělsku (žil zde do roku 1990) a v Paříži, kde vyučoval na sorbonské univerzitě. Jako romanopisec debutoval v roce 1995 dílem *Páginas de vuelta*, které je považováno za jeden z nejvýraznějších románů kolumbijské literatury.

Následoval detektivní román *Prohrávat se musí umět* (1997, *Perder es cuestión del método*), oceněný mezinárodní kritikou a přeložený do mnoha světových jazyků (italštiny, francouzštiny, řečtiny, portugalštiny, němčiny a češtiny). Připravuje se také jeho filmová adaptace. Český překlad Šárky Holišové byl vydán nakladatelstvím Mladá fronta v roce 2004 (304 s.). V roce 2000 Gamboa uveřejnil další uznávaný román *Šťastný život mladého Estebana* (*Vida feliz de un joven llamado Esteban*) a v roce

2001 cestopisné vyprávění *Říjen v Pekingu* (*Octubre en Pekín*). Gamboa v současnosti žije a pracuje v Římě.

Děj detektivního románu *Prohrávat se musí umět* se odehrává v současné Bogotě. Hlavní postavou je novinář Viktor Silampa, který chce napsat reportáž o jedné velmi brutální vraždě. Na místo činu je pozván svým přítelem, policejním komisařem. Nález mrtvolky nabodnuté na hůl na břehu jezera jím hluboce otřese, a tak se začíná intenzivně zajímat o vyšetřování. Zaplete se tak do komplikovaného případu násilí a korupce, který mu zcela změní jeho dosavadní život. V díle se objevují další postavy, jež ve svém životě cosi ztrácejí (mafíán Tiflis, jeho milenka Zuzana, prostitutka Kika ad.). Mosaic příběhů, které se prolínají celým románem, se skládá v závěru díla. Lidské osudy jsou podány barvitou formou a líčeny v několika rovinách. Gamboův vypravěčský styl v mnohém připomíná styl soudobého peruánského romanopisce, povídkáře, dramatika a esejisty Maria Vargase Llosy (*1936), představitele tzv. nového hispanoamerického románu 60. a 70. let 20. století.

Pražské nakladatelství Odeon pokračuje i v letošním roce ve vydávání kompletní povídkové tvorby známého kolumbijského romanopisce, povídkáře a publicisty **Gabriela Garcíi Márqueze** (*1928 Aracataca), nositele Nobelovy ceny. Prvním z čerstvě vydaných děl je *Zpověď trosečníka* (1970, *Relato de un naufrago*), reportáž, kterou autor napsal v roce 1955, kdy působil v bogotském deníku *El Espectador*. Dílo vyšlo v překladu Blanky Stárkové (106 s.) Kompletní název díla naznačuje protagonistův životní osud: *Zpověď trosečníka, který deset dní o hladu a žízni bloudil na prámu mořem, stal se národním hrdinou, byl líbán královnami krásy a zbohatl z reklamy, načež se znelíbil vládě a byl provždy zapomenut* (*Relato de un naufrago que estuvo diez días a la deriva en una balsa sin comer ni beber, que fue proclamado héroe de la*

patria, besado por las reinas de la belleza y hecho rico por la publicidad, y luego aborrecido por el gobierno y olvidado para siempre). Sám autor definuje žánr díla jako „true novel“, literární zpracování skutečné události. Žurnalistická rekonstrukce příběhu autenticky líčí osud statného dvacetiletého kolumbijského námořníka Luise Alejandra Velasca, kterého smetla vlna z paluby torpédoborce Caldas, patřícího válečnému loďstvu, při plavbě z USA do Kolumbie. Událost se seběhla v roce 1955. Po neštěstí je pohřešováno osm námořníků, po několikadenním neúspěšném hledání jsou všichni prohlášeni za mrtvé. Týden poté se jeden z nich, Velasco, polomrtvý hladu a žízní, objeví na opuštěné pláži severní Kolumbie. Dopluhl na prámu z Uraby, bojoval s žízní, hladem, samotou, žraloky i celkovým vyčerpáním fyzickým a psychickým. Stal se známým téměř národním hrdinou, jehož neuvěřitelně dobrodružný příběh je uveřejněn ve státních novinách. Skutečná příčina námořní katastrofy je navždy zamlčena. Nikdy nebude objasněno, že loď byla přetížená, protože námořníci pašovali z amerického přístavu Mobile do kolumbijského přístavu Cartagena de Indias nedostatek zboží: ledničky, televizory a pračky. Loď se v silném vlnobití pod náporu větru naklonila na bok, z paluby se uvolnil špatně uložený náklad a osm námořníků smetla vlna.

Námořník Velasco, mladík s výjimečným vypravěčským stylem, přišel do redakce *El Espectador*, kde tehdy García Márquez pracoval jako reportér. Pro vládu nepřijemné skutečnosti začaly pod Velaskovým jménem vycházet v novinách a jejich náklad se zdvojnásobil. Brzy bylo vydávání novin zastaveno. Velasco svůj příběh nikdy neodvolal navzdory nátlaku, výhrůžkám i pokusům o podplacení. Dokonce musel odejít od námořnictva.

Román je rozdělen do patnácti kapitol s úvodní částí nazvanou „Příběh tohoto příběhu“. Čeština je devatenáctým jazykem, do něhož byl román přeložen.

Z pozdějších próz Garcíi Márqueze byl v roce 2004 reeditován román *O lásce a jiných běsech* (1994, *Del amor y otros demonios*). Jedná se o druhé vydání v překladu Vladimíra Medka (128 s.). Poprvé byl u nás tento román vydán v roce 1997 nakladatelstvím Hynek

(přeložil opět V. Medek). Dílo věnované „Carmen Balcellsové zmáčené slzami“ se odehrává koncem 18. století v koloniálním prostředí kreolů a černošských sluhů v kolumbijském městě Cartagena. Popisuje milostný vztah dvacítilé Siervy Marie de Todos los Ángeles a šestatřicetiletého kněze monsignora Cayetana Delaury. Jejich vztah zůstane provždy nenaplněn. Vypravěč příběhu je inspirován odkrytím starého hrobu mladičké dívky, ve kterém spatří proud dívčích vlasů – „živoucí, zářivé měděné vlasy“. Ty mu připomenou pověst, kterou mu kdysi vyprávěli jeho předci. Týká se Siervy Maríí, jediné dcery markýze de Casaldüero, kterou pokoušel vztekly pes. Dívka útok přežila, ale byla označena za posedlou. Katolická církev proto přistupuje k vyhnání ďábla z těla. Dívka je uvržena do kláštera svaté Kláry, kde se začíná rozvíjet zápleтка nenaplněné lásky mezi mladými lidmi. V tomto románě, rozděleném do pěti kapitol, se láska stává jistým druhem šilenství, které může skončit i smrtí. Dílo je uvozeno citátem Tomáše Akvinského: „Zdá se, že vlasy potřebují ke vzkříšení mnohem méně než ostatní části těla“.

Dalším titulem připraveným nakladatelstvím Odeon k novému vydání v roce 2005 je román *Podzim patriarchy* (1975, *El otoño del patriarca*), který pojednává o životě jednoho nejmenovaného latinskoamerického diktátora. Prvního vydání se román dočkal v překladu Josefa Forbelského již v roce 1978 (nakladatelství Odeon, 202 s.). Dalším románem Garcíi Márqueze, který vyšel v prosinci 2004 (Odeon), je dílo *Generál ve svém labyrintu* (*El general en su laberinto*) v překladu Zdeňka Kalkuse. Hrdinou románu je Simón Bolívar, legendární postava latinskoamerického hnutí za nezávislost.

Mexická spisovatelka **Elena Poniatowska** (*1933 Paříž), celým jménem Hélène Elizabeth Louise Amelie Paula Dolores Poniatowska Amor, je autorkou mnoha románů, povídek, básní, jedné divadelní hry i známou novinářkou. Také vyučuje. Po otci, polském šlechtici, získala titul polské princezny. Od roku 1941 žije v Mexiku, které se stalo leitmotivem její novinářské i literární tvorby. Pracovala v mexických novinách (*Excelsior*, *Novedades* a *La Jornada*). Z její bo-

haté novinářské činnosti nelze opomenout knihu kritických reportáží *Noc v Tlatelolcu* (1971, La noche de Tlatelolco), ve které zachytila události, jež se odehrály v hlavním městě, kde byly vládním vojskem zabity stovky vysokoškolských studentů. I další reportáže Poniatowské se zaměřují na neutěšenou mexickou realitu. Její romány mají polodokumentární, reportážní charakter. Vzbudily značný rozruch svou otevřeností a kritičností. Je také autorkou životopisného románu o avantgardní italské sochařce Tině Modotiové. První dílo Poniatowské, přeložené do češtiny, nese název *Ztřeštěná sedma* (Las siete cabritas). Ze španělského originálu ho přeložila Anna Tkáčová (228 s.). Knihu vydalo nakladatelství OWP (One Woman Press). Dílo obsahuje biografické portréty sedmi mexických ženských osobností první poloviny 20. století, které ovlivnily mexické kulturní a společenské dění. Jsou popsány jako ženy s velkým charismatem, ženy milující změnu, hledající neotřelé životní cesty a umělecké možnosti, i jako ženy křehké a zranitelné. Jedná se o malířky Fridu Kahlo a Mariú Izquierdo; spisovatelky Pitu Amor, Rosario Castellanos, Elenú Garro a Nellie Campobello a symbol ženské sexuální svobody Nahui Olin.

Poniatowska je nositelkou celé řady národních a mezinárodních cen (literárních i novinářských), byla oceněna titulem doctor honoris causa (univerzity – Sinaloa, Toluca, New York, Miami). Jedná se o jednu z největších současných mexických spisovatelek, která ve svých dílech otevřela nové cesty a našla nová témata, o nichž dosud nikdo nepsal.

Dalším z výraznějších překladů roku 2004 je *Patagonský expres* (1995, Patagonia expres. Apuntes del viaje) chilského romanopisce a básníka **Luise Sepúlvedy** (*1949 Ovalle). Dílo bylo vydáno v překladu Jana Mattuše na-

kladatelstvím Julius Zirkus (204 s.). V uplynulých letech se český čtenář mohl seznámit s překlady těchto Sepúlvedových děl: *Starzec, který četl milostné romány* (Un viejo que leía novelas de amor, č. 2000) a *Deník sentimentálního zabijáka, Yacaré* (Diario de un killer sentimental, Yacaré; č. 2002).

V cestopisném románu *Patagonský expres* autor zachycuje vlastní životní zkušenosti. Titul díla je symbolický, protože patagonský expres již dávno neexistuje, ale přežívá v paměti lidí, obyvatel Patagonie. Imaginární putování patagonskou krajinou symbolizuje život spisovatele Sepúlvedy. Důležitou postavou jeho života je autorův dědeček, původem Španěl, který utekl do Chile po španělské občanské válce. Dědeček se objevuje na počátku i v samotném závěru vyprávění, kdy se autor vydává na pouť do Španělska, aby navštívil dědečkovu rodnou vesnici. Z životopisných údajů spisovatele vyplývá, že byl během Pinochetovy vojenské diktatury vězněn a že po svém propuštění odešel do exilu a putoval Jižní Amerikou a Evropou. Důsledky Pinochetova režimu jsou zachyceny v díle, které tak podává dobovou svědeckou výpověď. V románu se objevují svérázné postavy (gaučové, mořeplavec, cestovatel, spisovatel...), milovníci dobrodružného života. Jejich společným jmenovatelem je putování „nikam“, a přece po celém světě.

Sepúlveda se osobně znal a přátelil s argentinskými spisovateli (např. Juliem Cortázarem a Osvaldem Sorianou), také s operním zpěvákem Plácidem Domingem.

Tento hispanoamerický spisovatel patří mezi nejčtenější autory v Evropě. Zaujímá druhé místo v pořadí četivosti po kolumbijském autorovi Gabrielu Garcíovi Márquezovi.

HELENA ZBUDILOVÁ
zbudil@pf.jcu.cz

Do čísla přispěli >

■ **PhDr. Jiřina Bínová Kádnerová** – Středočeská vědecká knihovna v Kladně ■ **PhDr. Václav Drašnar** – MK ČR ■ **Jana Dusilová** – Krajská knihovna v Karlových Varech ■ **Hana Dvořáková** – Městská knihovna v Havířově ■ **Mgr. Zlata Houšková** – Národní knihovna ČR ■ **PhDr. Eva Marvanová** – Národní knihovna ČR ■ **Ing. Lea Prchalová** – Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě ■ **PhDr. Barbora Ramajzlová** – oddělení knihoven VIC ČVUT v Praze ■ **Mgr. Irena Václavíková** – Knihovna města Ostravy ■ **Mgr. Helena Zbudilová** – Pedagogická fakulta JČU v Českých Budějovicích

Celostátní poradna vysokoškolských knihoven 2005

Je již tradicí, že se pracovníci vysokoškolských knihoven a jejich hosté každoročně scházejí na Celostátní poradě vysokoškolských knihoven (CPVŠK) v prostředí některé vysoké školy. Hostitelem letošní akce, která se konala ve dnech 9. a 10. listopadu 2005, byla Česká zemědělská univerzita v Praze, jejím pořadatelem byla Asociace knihoven vysokých škol ČR.

S úvodním pozdravením vystoupil rektor České zemědělské univerzity *prof. Ing. Jan Hron, DrSc.* Program zahájila **zprávou o činnosti Asociace knihoven vysokých škol ČR** (dále jen AKVŠ) předsedkyně výkonného výboru *PhDr. Barbora Ramajzlová*. Konstatovala, že v roce 2005 byla členská základna AKVŠ rozšířena o dalšího člena – Vysokou školu umělecko-průmyslovou, takže v současné době sdružuje 23 veřejných vysokých škol. Dále se zmínila o akcích, které AKVŠ pořádala a představila některá hlavní témata, jimž byl věnován program porady. Podrobněji se zmínila o stavu novely knihovního zákona, kterou se AKVŠ zabývala od roku 2002. To, oč se po celou dobu snažila, tj. o změnu typologie knihoven, se prosadit nepodařilo. Výkonný výbor proto navrhl nepokračovat v tomto úsilí a přijmout toto rozhodnutí jako závěr do usnesení porady. Následovaly **zprávy o činnosti odborných komisí AKVŠ**, se kterými vystoupily jejich předsedkyně *Ing. Barbora Katolická (Odborná komise pro elektronické informační zdroje)*, *PhDr. Miroslava Faitová (Odborná komise pro spolupráci s Radou vysokých škol)* a *PhDr. Ludmila Tichá (Odborná komise pro informační výchovu a informační gramotnost na vysokých školách)*. S potěšením lze konstatovat, že činnost komisí se velmi dobře rozvíjí a účastní se jí desítky knihovníků z vysokých škol.

Oblast **mezinárodní spolupráce** byla tématem, kterým se zabývala *Mgr. Iva Procházková*. Poukázala na relativně nízkou aktivitu ze strany vysokoškolských knihoven a dosud malý zájem knihovníků o zapojení se do aktivit AKVŠ v této oblasti. Zdůraznila potřebu spolupráce

evropském prostoru, podala zprávu o jednání výroční konference LIBER, které se v červenci letošního roku zúčastnili i zástupci AKVŠ. LIBER, sdružení evropských vědeckých knihoven, směřuje k tomu, aby se stalo zastřešující organizací pro národní organizace a asociace a bylo koordinátorem aktivit evropských knihovnických asociací. Uvedla, že AKVŠ již požádala o členství v LIBER a doporučila knihovnám vysokých škol, aby se také staly řádnými členy tohoto sdružení. Na tento příspěvek navázala *PhDr. Mária Kadnárová* z Univerzity Komenského v Bratislavě, která spolu s dalším zahraničním hostem *PhDr. Martou Sakalovou* z Žilinské univerzity, připravila příspěvek o **spolupráci slovenských akademických knihoven se Slovenskou asociací knihoven**. O aktuálním stavu **novely autorského zákona** hovořil v dalším příspěvku *PhDr. Vít Richter*. Vysvětlil, jaké změny tato novela přináší knihovnám a jaké jsou hlavní cíle knihovníků při jednání s poslanci před jejím přijetím. Dopolední jednání uzavřel *Ing. Daniel Novák*, ředitel Studijního a informačního centra ČZU. Představil činnost tohoto pracoviště a pozval přítomné na prohlídku knihovny.

Odpolední blok zahájila *Mgr. Daniela Tkačková* otázkou: **Potřebujeme SCOPUS?** Věcně zhodnotila, jaké informační potřeby má uživatel a jaké důvody ho vedou k využívání informačních zdrojů. Z tohoto pohledu provedla stručný rozbor produktu SCOPUS. **Licenční politice a strategii přístupu k elektronickým informačním zdrojům** na vysokých školách se věnovala *PhDr. Barbora Ramajzlová*. Na příkladu konsorciálního přístupu k databázi SCOPUS vysvětlila úlohu a možnosti AKVŠ při vyjednávání licenčních podmínek. Zdůraznila nezbytnost spolupráce a koordinace v oblasti licenční politiky, protože sdílení informačních zdrojů znamená i sdílení finančních prostředků a sdílení licenčních podmínek. O finančních prostředcích byl i další příspěvek *Mgr. Nataši Jursově Víme, jak získat peníze?*

Přednášející se zabývala financováním knihoven na vysokých školách. Upozornila na různé možnosti, jak získat další prostředky, ať už to jsou grantové programy, sponzorství apod. Příspěvkem, který si získal všechny přítomné, bylo pojednání *PhDr. Hany Landové* na téma **Jaké je místo knihovny ve vzdělávacím prostoru?** Mladá kolegyně spojila svoje poznatky z působení v zahraničí a čerstvou zkušenost v českém prostředí a velmi pěkně se pokusila naznačit, kde vidí místo knihovny a knihovníka/pedagoga a jaké změny je třeba iniciovat. Poslední blok byl věnován **pilotnímu průzkumu stavu informační gramotnosti**. *PhDr. Michaela Dombrowská* informovala o výsledcích v pořadí již druhého průzkumu. Její zprávu zajímavě doplnily zástupkyně zúčastněných knihoven: *Mgr. Simona Esteráková* z UTB Zlín, *Ing. Lenka Bělohoubková* z VŠE v Praze a *Ing. Blanka Janovská* z Univerzity Pardubice.

Program druhého dne byl plně věnován problematice vysokoškolských kvalifikačních prací (dále jen VŠKP). Vzhledem k tomu, že právě schvalovaná novela zákona o vysokých školách se zabývá mj. v § 47b zveřejňováním závěrečných prací, stává se toto téma zajímavé pro všechny vysoké školy. Jednání zahájily *PhDr. Iva Horová* a *Mgr. Jarmila Krkošková* zprávou o činnosti **Odborné komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP**. Provedly rekapitulaci dosavadní činnosti, shrnuly výsledky a předestřely úkoly na další období. S konkrétním výsledkem vystoupili *PhDr. Eva Bratková* a *Ing. Jan Mach*, kteří představili návrh **národního souboru metadat pro popis e-VŠKP** a vyzvali přítomné k jeho připomínkování. Dopracování a přijetí závazného standardu EVSKP-MS je předpokladem i pro další práce, které by měly mj. vyústit ve vytvoření národního systému e-VŠKP. K tomuto tématu zazněl příspěvek *Ing. Martina Svobody*, ředitele Státní technické knihovny **Vytvoříme národní systém šedé literatury?!**, na který navázal *Ing. Jan Mach* s odůvodněným možností **spolupráce AKVŠ v tomto systému**. *Bc. Martin Krčál* seznámil přítomné s **Registrem systémů pro zpřístupnění e-VŠKP na vysokých školách** a možnostmi jeho využití. **Již fungující systém**, který je provozován na Univerzitě T. Bati ve Zlíně, představil *Ing. Lukáš Budínský*

ve společném příspěvku s *Mgr. Simonou Esterákovou*. Celý blok uzavřel příspěvek *Mgr. Jiřího Šimonka* a *Ing. Roberta Bohoňka* z Ostravské univerzity, ve kterém autoři popsali **systém, který je v provozu na Ostravské univerzitě** a předvedli ukázky celé aplikace. Bylo potěšující sledovat průběh celého bloku, protože od koncepcí a analýz, o kterých se hovořilo v roce 2003 na CPVŠK v Hradci Králové, se problematika posunula ke konkrétním výstupům a výsledkům, které jsou přenositelné i do prostředí dalších vysokých škol.

Na závěr celého jednání bylo přijato usnesení, ve kterém se účastníci shodli na těchto závěrech:

1. Vzali na vědomí zprávu o činnosti Asociace knihoven vysokých škol v roce 2005 a zprávu o činnosti odborných komisí.
2. Vzhledem k tomu, že se od roku 2002 nepodařilo najít v rámci knihovnické komunity shodu v názorech na řešení typologie knihoven v knihovním zákoně, podporují rozhodnutí výkonného výboru nepokračovat dále v jednáních o novele této části knihovního zákona.
3. Ukládají výkonnému výboru a komisi pro EIZ, aby společně připravili návrh řešení konsorciálního přístupu do databáze SCOPUS. Dále ukládají projednání tohoto návrhu s vedoucími knihoven veřejných vysokých škol a zástupci Akademie věd a společně stanovisko předložit výroční konferenci AKVŠ v dubnu 2006.
4. Ukládají komisi e-VŠKP připravit soubor opatření pro budování lokálních systémů registrace a zpřístupnění vysokoškolských kvalifikačních prací (v souladu s Dlouhodobým záměrem MŠMT na léta 2006–2010 a s § 47 b předpokládané novely zákona o vysokých školách). Ukládají výkonnému výboru připravit soubor opatření jako dokument pro výroční konferenci AKVŠ.
5. Ukládají komisi RVŠ, aby s tímto dokumentem seznámila předsednictvo RVŠ, příp. sněm RVŠ.
6. Podporují spolupráci AKVŠ se Státní technickou knihovnou na přípravě Národního registru vysokoškolských kvalifikačních prací.

V doprovodném programu bylo možné navštívit stánky vystavovatelů, jimiž byli dodavatelé různých typů informačních zdrojů, knihovních systémů, knihovního nábytku a pomůcek. Na závěr je třeba poděkovat pracovní-

kům Studijního a informačního centra ČZU, kteří vytvořili příjemné prostředí pro celé jednání.

BARBORA RAMAJZLOVÁ
ramajzlova@vc-cvut.cz

P O Z N Á M K A :

Sborník z porady lze nalézt na URL: <http://www.sic.czu.cz/index.php?prezentace>

KDYŽ SE ŘEKNE KNIHOVNA...

Benjamin Kuras, spisovatel a publicista

KNIHOVNA JAKO HISTORICKÁ INSTITUCE

V knihovnách se událo hodně významné historie. V knihovně duchovského zámku psal Casanova svoje memoáry. V knihovně Britského muzea sestavoval Karl Marx svoje recepty na proletářskou revoluci. Tu pak podrobně vypracovával Lenin v knihovně curyšské, kde u vedlejšího stolu zase revoluci básnickou vymyslel Tristan Tzara, zatímco u třetího stolu Sigmund Freud vedl revoluci psychologickou. V městských knihovnách amerických se negramotný námořník Jack London stával světoznámým spisovatelem. V dřívějších dobách se soukromí majitelé knihoven od císařů a knížat přes univerzity po nově zbohatlé obchodníky a řemeslnické cechy předháněli, kdo bude mít svého Galilea, svého Koperníka, Keplera, Braha, Newtona. Arcikacíř Giordano Bruno většinu svých převratných filozofických prací napsal v knihovnách anglické šlechty, německých univerzit a naposledy u benátského mecenáše Moceniga, který ho pak předal inkvizici k upálení.

V Anglii má knihovnictví dlouhou tradici a přetrvává se štedrými státními, obecními a soukromými subvencemi jako oáza osvěžujícího bezplatného pramene informací a vzdělání nedotčená uragánem komercialismu. Vedle slavných institucionálních knihoven se udržují při životě obecní knihovny v každé londýnské čtvrti, ve vzdálenostech nanejvýš tři kilometry – nebo tři zastávky metra – jedna od druhé.

Kdektará anglická vesnička má svou knihovnu při obci nebo farnosti, většinou složenou z darů knih vyřazených z knihoven místních občanů, často se jménem dárce na titulní straně. Každá obecní knihovna má tradičně klub přátel, kteří se scházejí na přednášky, besedy nebo posezení s některým známým i méně známým spisovatelem. Členové takových klubů na udržení své knihovny a organizaci programů věnují svůj volný čas a udržují pohromadě síť zajímavých a zajímavících se lidí.

Pro mě po celých těch dnes už 37 let londýnské emigrace byly knihovny jednou z nejdůležitějších institucí. Díky ní jsem si mohl dohnat anglickou a americkou literaturu, světové drama, historii a filozofii v knihovně čtvrti Hammersmith, kde jsem prvních deset let bydlel čtvrt hodinu chůze od knihovny. Průběžně sledovat světovou politiku v knihovně BBC, kde jsem dvacet let pracoval. Vstřebávat židovskou filozofii a historii v knihovně Liberální synagogy, kde jsem konvertoval na židovství. Biflovat francouzštinu a italštinu v knihovnách institutů francouzského a italského. Vžívat se do myšlení a osudů Giordana Bruna a rabína Loewa v London Library. Posedávat a jen se tak probrouzdávat knižními regály v obecní knihovně ve Willesdenu, kde jsem bydlel dvacítu let a která měla přilehlov kavárničku podávající dobré italské kafe a francouzské pečivo už v dobách anglického kulinárního temna.

V každé knihovně člověk narážival na zajímavé podiviny posedlé tím či oním námětem, inteligentní ženy, s nimiž se dalo nejen dobře povídat, ale i spustit, vzdělané lidi všelijakých národností, s nimiž by se člověk jinak nedával do řeči.

Vlastně bych tu anglickou tradiční síť knihoven nejraději nazval „knihovenskou kulturou“. A moc bych Čechům doporučoval ji pěstovat, vedle té kultury kavárenské, vinárenské, pivní, fotbalové a hokejové. Pomohlo by vám to poměrně levně vytvořit inteligentnější společenský život, nová dobrá přátelství a vztahy trochu noblesnějšího stylu.

Připravil JAN MEIER

Krajská knihovna v Karlových Varech v nové budově

Krajská knihovna v Karlových Varech uspořádala 1. prosince loňského roku slavnost u příležitosti zahájení provozu v rekonstruované budově bývalých kasáren. Mezi pozvanými hosty byl hejtman Karlovarského kraje JUDr. Josef Pavel, ředitel Národní knihovny ČR Mgr. Vlastimil Ježek, Mgr. Věra Jourová z Ministerstva pro místní rozvoj, PhDr. Vít Richter, předseda SKIP, doc. dr. Jaromír Kubiček, CSc., za SDRUK a další hosté.

S hlavním projevem vystoupil náměstek hejtmána ing. Jiří Behenský. Z jeho řeči vyjímáme:

Jistě si vzpomínáte, že vznik krajů provázely rozsáhlé diskuze a dokonce pochybnosti o oprávněnosti jejich existence. Jejich budování se odehrávalo v komplikovaných politických a zejména ekonomických podmínkách a startovní podmínky krajů byly nerovné. Karlovarský kraj patří k těm, jejichž podmínky patřily k nejhorsším. Proto si cením každého kroku, kterým překonáváme ono nepříznivé dědictví. To platí i o dnes otevřené budově Krajské knihovny. Například v Plzeňském a Ústeckém kraji vznikly krajské knihovny převodem bývalých Státních vědeckých knihoven. V Karlovarském kraji jsme od státu dostali bývalou okresní knihovnu v Karlových Varech. I když pracovníce této knihovny byly a jsou na vysoké odborné úrovni, o čemž svědčí celá řada i mezinárodních uznání, vlastní pracoviště krajské knihovny v ulici I. P. Pavlova absolutně neodpovídalo nárokům a úkolům, které má krajská knihovna plnit. Přitom knihovny byly a jsou jedním z pilířů kultury. Snad proto mají v očích veřejnosti stejný význam jako pilíře v architektuře. Jsou totiž do té míry nezbytným, podstatným a zároveň samozřejmým předpokladem kulturního života, že si jejich význam běžně ani neuvědomujeme. K této samozřejmosti se dopracovaly dlouhým vývojem od exkluzivní pokladnice vědění pro vyvolené až k vpravdě demokratické instituci, poskytující nejširší veřejnosti zdroje pro rozvoj poznání, estetickou kultivaci i příjemné trávení volného času. Růst významu informací v životě společnosti i jednot-

livců, radikální vzrůst jejich množství a podstatné změny způsobů jejich šíření, postavení knihoven dále posílily. Ty totiž, na rozdíl od většiny ostatních institucí pracujících s informacemi, zachovávají názorovou pluralitu a vytvářejí prostor pro samostatnou orientaci v informační záplavě, a tím podporují rozvoj a fungování občanské společnosti. Považuji za nutné připomenout, že prostředky na výstavbu tohoto nového stánku Krajské knihovny jsme nedostali od státu, ačkoliv jsme se o to několikrát snažili, ale potřebné zdroje jsme získali až z prostředků EU, jmenovitě ze Společného regionálního operačního programu – priority Rozvoj lidských zdrojů. V roce 2003 kraj zajistil zpracování architektonické studie (autorem byl ing. arch. Miroslav Míka) a následně projekt stavby (zpracovaný BPO, s.r.o.). To umožnilo stavebním firmám TIMA, s.r.o. Karlovy Vary, Metrostav, a.s. Praha, Bau-Stav, s.r.o. Karlovy Vary a Báňská stavební společnost, s.r.o. Sokolov v neuvěřitelně krátké době od 27. ledna do 7. října 2005 postavit tuto účelnou, ale i hezkou stavbu v hodnotě cca 93 mil. Kč. Přitom kraj ze svých prostředků financoval jen 11 mil. Kč a 82 mil. Kč se nám podařilo zajistit z veřejných zdrojů – převážně z EU. Rád využívám této příležitosti k poděkování všem, kdo se na realizaci krajské knihovny podíleli. Nová budova se svými 4000 m² má skoro 10x větší plochu než původní pracoviště. To umožnilo zřízení nového informačního centra, hudebního klubu a studovny. Krajská knihovna disponuje víceúčelovým sálem a i dříve provozovaná oddělení jsou zde vzhledem k výrazně větším prostorovým možnostem na vyšší estetické i technologické úrovni. Občané kraje získávají v této budově důstojnější a lépe vybavené prostředí pro uspokojování svých potřeb a pracovníci Krajské knihovny Karlovy Vary lepší podmínky pro plnění svého poslání. Přeji všem šťastné vykoučení do příštích dnů, měsíců a roků, přeji knihovně, aby se stala místem setkávání občanů krajského města i celého kraje a aby byla nevysychajícím zdrojem informací.

Romaňi kereka – Romský kruh Projekt knihovny města Ostravy

What's go?

Knihovna města Ostravy (www.kmo.cz) připravuje od roku 2004 projekt *Romaňi kereka – Romský kruh*, jehož podstatou je vybudovat veřejnou knihovnu se zaměřením na romské obyvatelstvo.

Záměrem je vědomě zohlednit romské návštěvníky, nejdě tudíž o romskou knihovnu ve smyslu zaměření výhradně na romskou a romistickou klientelu. Cílem je vytvořit prostor setkávání, kde se budou Romové cítit vítáni, aniž by byli oddělováni od majoritní populace.

Páteří této specializace bude intenzivní podpora multikulturního dialogu. Jednak skrze vzdělávací programy orientované na řízenou podporu čtenářství a informační gramotnosti, jednak prostřednictvím metodického informačního centra v oblasti romské problematiky.

Ostravská realita

Ostravsko je region s druhou nejvyšší koncentrací romského obyvatelstva v ČR, zároveň je zde vysoká míra nezaměstnanosti.¹ Přímá souvislost mezi oběma fakty je nesporná, avšak nevyčísitelná.² Zdá se, že klíčem k perspektivnímu řešení současného postavení romské menšiny ve většinové společnosti je právě dlouhodobá podpora vzdělávání.³

Knihovna se zaměřením na romské obyvatelstvo bude umístěna v Ostravě Vítkovicích, v místě dříve výhradně osídlovaném romskými rodinami a nacházejícím se v sousedství dalších městských obvodů v podobné situaci.

Je zřejmé, že při přípravě projektu *Romaňi kereka – Romský kruh* musíme zohledňovat řadu romských specifíků, což se odráží i v koncepci budoucího interiéru. Pro lokality hustě osídlené příslušníky romské etnické skupiny jsou také příznačné mnohé negativní jevy. Žije zde řada rodin s velmi nízkým sociálním standardem, běžná je kriminalita dětí a mládeže, záškoláctví, drogová závislost a jiné. Uvědomujeme si, že řadě pro-

blémů budeme čelit i při běžném provozu knihovny. Nicméně vycházíme zároveň z dlouholeté pozitivní zkušenosti s prací s romskými dětmi v řadě poboček Knihovny města Ostravy, ať už jde o městské části Ostrava-Kunčičky, Mariánské Hory či Svinov.

Maďarská inspirace

Ryze romská knihovna, která je výukovým centrem, místem pro trávení volného času a zároveň místem získávání informací o Romech a pro Romy funguje, v maďarském městě Pécs při Gándhího gymnáziu od roku 2004.

Gándhího gymnázium, evropské unikum existující od roku 1999, je spádová internátní škola pro romskou mládež ve věku 12–18 let. Maďarský model integrace Romů do majoritní společnosti je zde naplňován prostřednictvím řízeného vyhledávání nadaných romských žáků po celé zemi a jejich následného vytržení z původního prostředí. Byť bylo založení romského gymnázia na počátku vnímáno maďarskou veřejností negativně, dnes již má škola svou prestiž a její absolventi dobré uplatnění na trhu práce.

Zdejší *Knihovna pro mladé Romy* je tedy integrální součástí školy, což s sebou sice přináší řadu specifíků neuplatnitelných při výstavbě „public library“, ale na druhé straně lze v Pécsi získat cenné zkušenosti s konkrétní prací s romským etnikem.⁴

Knihovna o rozloze 420 m² a knihovním fondem čítajícím 10 000 knihovních jednotek registruje přes čtyři sta studentů a učitelů. Centrální místnosti vévodí půlkruhové dřevěné pódium, půjčovni regály jsou mobilní a umožňují tak variovat prostor podle libosti. Zajímavá je řada studijních zákoutí s počítači, které jsou rozptýleny po celé knihovně a vyhovují tak myšlence, aby žádný technický prvek prostoru nedominoval. Budoucí maturanti mají pro studijní přípravu privilegovaný prostor v nevelké místnosti na galerii, který svou útulností a vybavením připomíná dětský

1
Centrální místnost
Knihovny pro mladé Romy
Gándhího gymnázia
v maďarské Pécsi,
Maďarsko (červen 2005)

2
Vstup do Knihovny pro
mladé Romy Gándhího
gymnázia (červen 2005)

pokoj. Estetický dojem knihovny jako celku podtrhují panely s velkými barevnými fotografiemi úspěšných maturantů s původním nuzným rodinným prostředím romských osad v pozadí.

Při výstavbě knihovny spolupracovalo Gándhího gymnázium s Vysokou školou médií ze Stuttgartu a Goethe-Institutem v Budapešti.

Ostravská realizace

Součástí přípravy projektu *Romaňi kereka – Romský kruh* se stal rovněž seminář s mezinárodní účastí, jenž proběhl v Ostravě 17. října 2005. Jeho výsledkem, vedle otázky koncepce samotné knihovny, je navázání nových kontaktů s romskými organizacemi a dalšími

institucemi, bez nichž by nebyl úspěšný provoz doprovodných programů budoucí knihovny reálný.

Knihovna města Ostravy spolupracuje jak s Ostravskou univerzitou, tak s romskými asistenty, terénními sociálními pracovníky, Úřadem městského obvodu Ostrava-Vítkovice, Magistrátem města Ostravy, Goethe-Institutem v Praze, SKIP a dalšími. Projekt získal rovněž záštitu Úřadu vlády ČR.

K úspěšné realizaci přispěje významnou měrou také sponzor, německá nadace Hermann-Niermann Stiftung z Düsseldorfu.

V současné době probíhá rekonstrukce objektu, v němž bude knihovna sídlit, otevření předpokládáme v roce 2006.

Text a foto IRENA VÁCLAVÍKOVÁ (vaclavikova@kmo.cz)

O D K A Z Y :

- 1 Podle Úřadu práce v Ostravě je zdejší míra nezaměstnanosti 14,8 % (stav k 31. 10. 2005).
- 2 Podle výsledků sčítání lidu z roku 2001 se ke své etnické identitě přihlásilo zanedbatelné procento Romů; v Moravskoslezském kraji šlo např. o 0,2 % z celkového odhadovaného počtu 35 000–50 000 zde žijících Romů.
- 3 Ze „Zprávy o situaci romských komunit v Moravskoslezském kraji“, která se však opírá pouze o odhady romských poradců, vyplývá, že 55 % příslušníků romské etnické skupiny v kraji absolvovalo zvláštní školu (popř. nedokončili základní školu), 35 % ukončilo základní školu, 7 % je vyučeno v oboru, 1 % absolvovalo střední (popř. vyšší) školu.
- 4 Má studijní cesta do „Knihovny pro mladé Romy“, která se uskutečnila v červnu 2005, byla finančně podpořena Nadačním investičním fondem prostřednictvím Nadace knihoven.

KNIHOVNICKÝ SERVIS PRO DOBROVOLNÉ KNIHOVNÍKY

Milí čtenáři, rádi bychom zavedli rubriku, jejíž životaschopnost bude záviset na vás. Občas se setkáváme s dotazy – zejména z malých knihoven – které zjišťují skutečnosti ve velkých knihovnách považované za samozřejmé. Myslíme si, že nic nezkažeme, když je budeme, samozřejmě i s odpovědí, publikovat ve Čtenáři, kde mohou posloužit i řadě ostatních zájemců. A tak se obracíme na dobrovolné, ale i profesionální knihovníky z malých knihoven, aby nám své dotazy zasílali. Obracíme se ale zejména na metodičky a metodiky, právě oni mají největší zkušenosti s nejčastěji kladenými otázkami a také je dokáží nejlépe zodpovědět: Prosíme, podělte se s námi o své zkušenosti – stačí, když nám dáte tip, ale můžete samozřejmě napsat dotaz i odpověď. Těch, které by to mohlo zajímat, bude určitě dost.

Volejte na číslo 224 941 159, mailujte na ctenar@academia.cz. Těšíme se na spolupráci s vámi.

Dotaz: Mohli byste mi poradit, kde a za jakých podmínek se mohu přihlásit do bibliotéky? Vytvořila jsem stránky pro svou pobočku a ráda bych o ní dala vědět i ostatním uživatelům internetu.

Odpověď: Seznam Knihovny v ČR na adrese <http://www.cbvk.cz/cr/libracz.php> udržuje Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. Budou vděční nejen za nové záznamy, ale i za hlášení o změnách.

Kontakt: Ing. Jiří Nechvátal, tel.: 386 111 202, mobil: 608 706 067, e-mail: nechvatal@cbvk.cz

Další možnost, kterou doporučujeme využít, je přidání adresy vaší knihovny do **Seznamu** (návod je na http://napoveda.seznam.cz/page.php?page_id=157) a do **Atlasu** (<http://pomoc.atlas.cz/?rubrika=347&clanek=33256#1>)

Dotaz zaslala na knihovna.cesnet.cz Martina Sílová z knihovny v Jaroměři-Josefově, zodpověděli Jiří Nechvátal a Aleš Brožek.

Perličky z knihovnického života...

Konec roku je pravidelně spojován s všeobecným veselím, s loučením s rokem starým a vítáním roku nového. Možná se naše knihovny mohou někomu zdát přísnými a klidnými místy, kam se chodí za věděním a kde je humoru poskrovnu. Ale mnohdy i v knihovně dochází k situacím, kdy máme plno práce, abychom doslova nevyprskli smíchy.

Snad největšími výrobci takových situací jsou naši malí čtenáři. Jejich perličky, kterými nás pravidelně obšťastňují, jsou někdy pikantní, někdy k zamyšlení.

(Upozorňujeme jen, že jsou opsány v původním znění, bez redakčních úprav.)

Otázka ze zábavného testíku o naší historii:

- 6. července 1415 byl v Kostnici upálen... *Ježíšek!!!!*
- V rehabilitačním ústavu se léčí onemocnění pohybového ústrojí... *pendrekem!*
- Kdo slaví svátek druhou květnovou nedělí? No kdo je pro vás nejbližší a nejmilejší?... *Václav Havel!*
- Kde se léčí u nás ve městě poruchy pohybového ústrojí?... *Na policii!!!!*
- Jak se jmenovala bohyně moudrosti a ochránkyně statečných mužů?... *Xena.*

Netradiční dotazy:

- *Paní knihovnice, máte ty prokleté básníky? Jedná se mi o Verlaina, Baudelaira a Ramba!!!!*
- *Paní knihovnice, máte pokračování Babičky? Jmenuje se to Náš dědek Josef.*
- *Hledám knihu o drogách, jak si Radek Džon píchal heroin... Memento se to jmenuje!!!*
- *Při narození Ježíška se na obloze objevuje Havlova kometa...?*

Vzkazy knihovně – Provázkiada 2004 a 2005:

- *Do knihovny chodím, protože je tu vždycky sranda, paní knihovnička nam vždycky poradí, čteme fajne knížky, hraje hry a hlavně dostavame fajne vyhry. Chci knihovně popřat hodně zdraví a hodně tajných knížek.*
- *Do knihovny chcu chodit proto, že tady mají krásné nastěnky.*
- *V knihovně se dozvíme mnoho nového, dozvěděl jsem se tady, jak to bylo, když se knížky psaly kamenem... Proto tam chodím rád...*

Ostatní roztomilosti:

- *Jules Verne byl dobrodružný spisovatel, kterého vychovaly opice.*
- *Čapek namaloval Dášeňku a pak i pojmenoval paní prezidentku.*
- *Bohyně plodnosti, zemědělství a úrody se jmenovala Démétér.*

Paní knihovnice, jasu taky Demeter, ale Ďulo...

• *Co že jsi Martine tady tak dlouho nebyl? Já jsem, paní knihovnice polkl zavírátko od čínskégo pera a ještě z mne nevyšlo...*

• *Paní knihovnice, když jsem byla malá, bylo mi tak sedm, jsem jednou šla po dešti a uviděla jsem žízalu.*

A?

Tak jsem se sešla a snědla jsem ji...

• *Paní knihovnice, máte knihu V. Steklače ...něco Mírek ...?*

Ano, určitě se Ti jedná o knihu Mírek a spol.

Jo, Mirka si vezmu, ale ten spol nechci...

• *Tak děti, co se vám nejvíce líbilo na besedě?*

Vaše hodinky, paní knihovnice...

• *Paní knihovničko, chtěla bych nějakého francouzského spisovatele ...toho, no...Arnolda Švajznegra...*

• *Paní knihovnice, když bude ten týden knihovnického strážení, to budete hrát čarodějnicí?*

Ne, Pavlíku, nemám tak velké košiče.

Já Vám ho půjčím, už nic jiného nepotřebujete...

• *S bratrancej jsme seděli na jabloni a trhali třešně...*

• *Hráli jsme na schovku, vyhrál jsem, protože na mne zapomněli...*

• *Dnes si děti budeme povídat o zajímavém spisovateli, který před mnoha sty lety předpověděl, že ve vzduchu budou létat letací stroje a pod mořskou hladinou se budou prohánět ponorky.*

Ví někdo, kdo to byl?

...James Bond...

• *A kterou pohádku máš Janičko nejraději?*

Cobra 11...

Věřím, že i u vás se najdou podobné roztomilé a humorné odpovědi vašich čtenářů, které rozesmějí a někdy i pohladí po duši. Přejme si, aby jich bylo více v tomto začínajícím roce, stejně jako návštěvníků, krásných knih a příjemného pocitu, kdy se k vám nadšeně čtenáři vracejí.

(yko)

Z KNIHOVEN...

Přestože zahajujeme nový rok 2006, najdete v této rubrice ještě dvě zprávy z loňského Týdne knihoven. Je to tím, že v poslední době míváme opravdu „přecpáno“. Jsme za to vděční, protože nás to ujišťuje o vaší pozornosti, ale Čtenáře nafouknout nelze. Protože jsme publikováni zpráv jejich autorkám slíbili a protože z vašich ohlasů víme, že tato nejsledovanější rubrika bývá využívána i jako burza zkušeností, vezměte to prosím jako počinek pro příští Týden knihoven.

Básnická soutěž se v Plzni na Lochotíně ujala

Literární soutěž pro děti i dospělé s názvem *Knihovna v básni*, kterou uspořádala Knihovna města Plzně a organizací průběhu byla pověřena její Obvodní knihovna Lochotín, našla řadu svých příznivců jak mezi čtenáři knihovny, tak mezi širokou veřejností.

Básnická soutěž, určená básníkům-amatérům, byla uspořádána u příležitosti celostátně vyhlášeného Dne poezie, kterým je 16. listopad – den narození českého básníka Karla Hynka Máchy. Název soutěže byl vybrán se záměrem podnitit u začínajících autorů jejich smysl pro literaturu, čtení, knihy a knižní kulturu. Básně měly obsahovat některý z těchto literárních termínů. Soutěž byla vyhlášena na začátku října a na jeho konci, kdy byla uzavřena, se v Obvodní knihovně Lochotín sešlo téměř 150 soutěžních básnických textů. Z nich odborná porota vybrala 16 nejzajímavějších, které spolu s jejich autory byly veřejnosti představeny na slavnostním vyhlášení výsledků soutěže 16. listopadu 2005 v prostorách Obvodní knihovny Lochotín.

Zajímavostí je, že více než polovina přihlášených básnických prací byla od autorů trvale žijících v městském obvodu Plzeň 1. Počet účastníků soutěže předčil očeká-

vání Knihovny města Plzně. Je překvapením, kolik básnických talentů se mezi čtenáři knihovny a obyvateli Plzně skrývá. Z celkového počtu přihlášených tvořily zhruba dvě třetiny soutěžní příspěvky kategorie dětí do patnácti let, zbytek pak byl od autorů dospělých. Nejmladším účastníkem a zároveň i oceněným je sedmiletý žák plzeňské 4. ZŠ Tomáš Hovorka. Naopak nejstarším a také zároveň vyhodnoceným je třiaosmdesátiletý Plzeňan Josef Haltmar.

V dětské kategorii do patnácti let byli dále oceněni: Eva Zápotocká, Bára Krampolová, Mikuláš Zindulka, Karel Zach, Lukáš Fiala, Petr Vaněček, Tomáš Buchal, Klára Morávková, Marie Minaříková, Michal Miko a Adéla Hennebichlerová. Jedná se o žáky lochotínských základních škol – 4. ZŠ v Kralovické ulici a 1. ZŠ v Západní ulici.

V kategorii dospělých soutěžících nebylo nikterak jednoduché vybírat nejlepší, neboť všechny práce patřily k velmi vyzrálým a byla z nich patrná láska k danému tématu a na rozdíl od dětských prací i velká životní zkušenost. V této kategorii obdrželi ocenění za svůj básnický přínos Jaromír Jindřich, Jiřina Trhliková, Jarmila

Foto archiv knihovny

Ředitelka Knihovny města Plzně PhDr. D. Svatková blahopřeje a předává cenu jednomu z oceněných básníků – desetiletému Jakubovi Zindulkovi z Plzně.

Bártová, Josef Haltmar, Josef Ježek, Ladislav Hlavsa a V. Sikorová, jejíž báseň Óda na rodnou zem vytvořila příjemnou tečku za celým slavnostním vyhodnocením soutěže.

Pamětní listy a malé dárky všem vyhodnoceným předala ředitelka Knihovny města Plzně PhDr. Dagmar Svatková, která zároveň poděkovala účastníkům za jejich básnický přínos a všem vyhodnoceným popřála mnoho dalších úspěchů v jejich literární činnosti. Nové a moderní prostory Obvodní knihovny Lochotín byly celému slavnostnímu aktu velmi příjemnou a důstojnou kulisou.

(dab)

Týden knihoven v Knihovně města Plzně, p.o. – Bolevci

Račte vstoupit! Zazijete neuvěřitelné, uvidíte nevidané! Dvouhlavého knihovníka, nebojácného krotitele časopisů, mořskou knihovnici, klauna žonglujícího s CD-ROMy nebo surfařské vystoupení na internetu! Tak takhle Týden knihoven nevypadal, ale do světa fantazie jsme u nás v Bolevci – v jedné z knihoven s celotýdenním provozem Knihovny města Plzně – rozhodně zavítali.

Letos, jak všichni zsvěcení vědí, připadl Týden knihoven na 3.–7. října. V pondělí jsme se připojili k Provázkiádě a k Velkému říjnovému společnému čtení. Vyzvali jsme děti pátých až devátých tříd, aby přinesly literaturu, kterou mají opravdu, ale opravdu rády. A tak se také stalo. Nad Babičkou Boženy Němcové, velké Češky, jejíž kniha oslavila 150. výročí prvního vydání, se mládež poněkud pošklebovala. Zato ukázky z tvorby přítomného čtrnáctiletého Tomáše Votavy vyvolaly bouřlivý potlesk. Vyslechli jsme mnoho humorných příběhů, zamilované romány a sem tam nějaký horor. Zájem o čtení překročil všechna očekávání, takže se pokračovalo i v úterý. Celkem vystoupilo 70

chlapců a dívek, poslouchalo 226 dětí a knihovnice, které veškerou četbu evidovaly a odměňovaly drobnými dárky.

Ve středu 5. října pasovala královna Říše pohádkových příběhů, básniček a říkadel prvňáčky na čtenáře. Sváteční atmosféra, tóny slavnostního pochodu, královna přichází s knihou a mečem. V očích malých čekatelů se zračí úžas a nejistota... Vidíme i otevřené pusy. Děti poklekají a vstávají již jako rytíři kouzelné říše, jako ochránci a milovníci knih. (Pokud ovšem neporuší přísahu!) „Hele, královna!“ Tímto výkřikem prokázal jeden z prvňáčků o den později značnou míru fantazie, neboť v knihovnici v džínách poznal svou vládkyni.

Čtvrtý den Týdne knihoven se dvanáct zájemců proměnilo na dětské knihovnický. Zakládaly vrá-

cené knihy do regálů, vyhledávaly a načítaly nové výpůjčky svým kamarádům a divily se, že práce s lidmi může být i konfliktní.

Celý týden končil akcí nazvanou Putování za pohádkami B. Němcové. Z domova jsme nosili nejruznější rekvizity, například karafy, parohy, panenky, perly... a žáci druhých tříd hádali názvy pohádek. Knihovnice jim pomáhaly nápovědou, přičemž se užilo mnoho legrace. Soutěžící se předháněli, překřikovali a občas vymysleli zcela nové názvy jako Zlato nad sůl nebo Šípková Karkulka.

V Týdnu knihoven jsme vyhlásili výtvarnou soutěž Když se řekne: Babička... Téma holčičky a kluky oslovilo, jen nás překvapilo, z kolika odevzdaných obrázků se mračily rozcuchané jezičbasy... Současně probíhaly různé testy, které se vesměs inspirovaly osobností B. Němcové a jejím dílem.

Týden knihoven zůstal za námi. Nezbyvá než doufat, že ti, kteří se ho zúčastnili, patričně ocení naše snahy a přijdou pro zas.

EVA PROCHÁZKOVÁ

Foto archiv knihovny

X. podzimní putování s broučky Valašským královstvím aneb Jak získat knihovně popularitu

Ještě světla tolik neubýlo a pracovníci rožnovské knihovny už chystali podzimní lampionový průvod pro děti, tentokrát pod heslem *Podzimní putování s broučky Valašským královstvím*. Konal se v pátek 30. září od půl sedmé večer. T. G. Masaryk v kamenném obleku na rožnovském náměstí jistě žasnul, protože takovou módní přehlídku

kostýmů brouček a berušek jistě ještě neviděl. A taky byli před ním slavnostně vyhlášení a ocenění knížkou *Broučci* Jana Karafiáta malí vítězové kvízu *Broučci v pohádkách*, který knihovnici vyhlásili. Soutěže se každým rokem mění – o nejlepší vlastnoručně vyrobenou lucerničku, o nejlepší kostým, o nejlepší ilustrace a vědomosti. Pokaždé je ce-

nu Karafiátova knížka. A kdo ji nedostane? Nevdí, může si ji přijít půjčit do knihovny.

Knihovnice ten den vůbec nevypadají jako knihovnice, ale jakoby vystoupily přímo z knížky. Brouček, Beruška a podzimní sluníčko broučky svolávají: *Bylo jedno království a to stále trvá, jmenuje se Valašské království a v něm kdysi*

žil byl ve Hrubé Lhotě jeden pan farář, který se jako chlapec dobře učil, uměl vidět kolem sebe věci, které vidí jen děti, a proto se mu podařilo napsat krásnou knížku ... Znáte Broučky? Známe!!! – ozývá se ze všech stran. Letos šlo o jubilejní desáté putování, očekávalo se velké srovnání a taky bylo: přes 2000 lidí odpovídá, zapaluje světylka a provádí broučky ke spánku do mechových postýlek.

Do kroku vyhrávaly dvě muziky! Průvod pak prošel již tradičně z Masarykova náměstí parkem do Valašského muzea. Však pracovníci muzea také přichystali světylka, lucerničky a vůbec různá překvapení. Bylo to fantastické zažít jejich areál potmě a to je možné pouze jednou jedinkrát v roce při této příležitosti. Každoroční program byl rozšířen tentokrát o profesionální divadlo z Prahy, zajištěné městskou kulturní

agenturou, které hrálo samozřejmě o broucích v Janíkově stodole. U ztemnělého rybníčku ve Valašském muzeu byla pro všechny nebojsoy otevřena malá škola valašského strašení s váženými pedagogy ze Střediska volného času (dříve Dům dětí) a divadla DIGOKNU, samozřejmě s řádným vysvědčením, které předali tentokrát lidičky z Informačního centra Valašského království. A aby toho nebylo málo, v komorním amfiteátru si mohli mrňouskové užít v režii bývalých žáků ZUŠ zábavný rej broučeků, který byl už loni úžasný. Velká fronta stála na starodávný kolotoč. Ostatně na všech štacích bylo přeplněno. V případě, že to vše nervy rodičů nemohly unést, nebo jim čekání na jejich ratolesti připadlo dlouhé, mohli se občerstvit v pohostinství na Posledním groši nebo v některém ze stánků u každé atrakce.

Popravdě by mě před deseti lety nenapadlo, když jsem slíbila dětem své kolegyně z knihovny procházku za tmy s rozsvícenými lampiony, že se tento nápad stane v Rožnově novou tradicí a že se tím rožnovská knihovna stane doslova populární. Před deseti lety děti totiž našly ve skladišti papírové lampiony a v jejich očích bylo přání vyzkoušet si, jak se s nimi svítí. A kolegyně mě lehce přesvědčily, že tohle přání by možná mohly mít i jiné děti... a byl zrovna podzim, tmy přibývalo a broučci, že už nikam nepoletí ... od nápadu k myšlence přivádět dítka ke knížkám ještě trošku jinak, k podpoře fantazie, byl už jen krůček. Dnes už ti první broučci vyzuli dětské botky, ale stále rádi na tuto událost vzpomínají a mnozí už přivádějí své děti. Popravdě by nás tenkrát nenapadlo, že původní klubko padesáti dětí naroste v Rožnově na tisíce a že se ta staronová myšlenka lampionových průvodů rozletí po síti knihoven a ujme se ve vesnicích i velkých městech celé České republiky.

Kdyby to mohl vidět sám autor *Broučků* Jan Karafiát, blažilo by ho, že jeho knížka, od jejíhož vydání uplynulo 129 let, každoročně ožívá a rozsvěcuje světylka lampiček i duši malých i velkých.

JARMILA MIKULÁŠKOVÁ

Foto archiv knihovny

Městský informační systém (MIS) aneb Jak snadno přijít k informacím o podnikatelích a službách v Karvině

Městský informační systém (dále jen MIS) pod správou Regionální knihovny v Karvině je komplexní informační databanka města Karviné, která již sedm let slouží občanům, podnikatelům, návštěvníkům a pracovníkům státní správy a samosprávy jako důležitý

zdroj informací o dění ve městě. MIS nabízí komplexní informační databázi – v současnosti **1721 záznamů o firmách, institucích, službách a kulturně-sociálních akcích v Karvině**. Na území města je v současnosti 1737 podnikatelských provozoven, z toho

1294 fyzických osob a 443 osob právnických. MIS je bohatě využíván občany města prostřednictvím internetu a informačních infoboxů umístěných v obchodním domě PRIOR, u Rehabilitačního sanatoria v Karvině-Hranicích a u prodejny ESAM v Kar-

vině-Ráji. Občané mají možnost přístupu k jakýmkoliv informacím o městě a zejména o podnikatelských aktivitách a službách: kde jaká firma sídlí, jaké služby poskytuje, v jaké oblasti podniká, její provozní doba apod. Tyto údaje lze zjistit i přímo v Městském informačním centru v Karvině. Veškeré údaje obsažené v MIS jsou **aktualizovány 2x ročně (v dubnu a říjnu)**, přičemž na sběru dat se podílejí pracovníci Městského informačního centra a pracovníci všech poboček Regionální knihovny v Karvině. Aktualizace probíhá třemi způsoby: osobní návštěvou ve firmě či instituci, telefonicky a e-mailem.

V roce 2004 bylo v Městském informačním centru v Karvině zodpovězeno **celkem 8684 dotazů. Z toho podklady k zodpovězení 4572 dotazů byly čerpány z databázi MIS, zejména z Katalogu podnikatelů a služeb.**

Systém umožňuje vyhledání informací ze státní správy a samosprávy, služeb a obchodu, informací o kulturních a společenských akcích, podnikatelských aktivitách (obchod a služby, výroba, banky,

pojišťovny, stravování aj.), informací o vzdělávání, zdravotnictví, o životním prostředí, ubytování, o památkách města Karviné, o cestovním ruchu, pohostinství, peněžnictví a o neziskových organizacích.

Registrace firem a podnikatelů do systému je **zdarma** (stačí pouze vyplnit jednoduchý registrační formulář). Z hlediska podpory reklamních aktivit zejména malých a středních podnikatelů je tedy existence MIS důležitá.

Systém umožňuje tři způsoby vyhledávání – **podle názvu** (zobrazí seznam firem a institucí (organizací) seřazených abecedně), **podle adresy** (zobrazí seznam měst a obcí a důležité adresy u jednotlivých měst a obcí), **podle tématu** (firma se zobrazí podle oboru, ve kterém působí). Nejčastěji využívaným způsobem vyhledávání je vyhledávání podle tématu.

Spektrum dotazů je široké a na základě zkušeností získaných za dobu více než osmiletého fungování MIC je lze rozdělit na tři skupiny – 1. **Běžné občanské informace** neboli informace všedního dne, mezi něž patří informace

o firmách a institucích na území města, informace ze státní a obecní správy, informace o telefonních číslech, možnostech ubytování, kulturních a sportovních akcích, o činnosti MIC, o cestovním ruchu v regionu, o městě apod. 2. **Oborné rešerše** (které si mohou návštěvníci MIC zadat ke zpracování) – jde především o seznamy a přehledy firem působících v konkrétním oboru činnosti na území ČR. Na zpracování náročnějších dotazů si pracovníci MIC vyhražují přiměřenou dobu. 3. **Složitější informace** – např. o ubytování v jiných regionech, informace o vlakových a autobusových spojích v ČR a Evropě, tipy na výlety, informace o různých turisticky atraktivních místech v ČR (hrady, zámky, muzea, galerie, přírodní rezervace, dovolené apod.).

Rozsáhlý, vícehlediskový a aktualizovaný systém MIS (www.rkka.cz/infobox) přispívá k rychlému a pohotovému poskytování výstupů a ucelených informací pro občany města, turisty, podnikatele a ostatní uživatele.

RASTISLAV STERANKA

steranka@rkka.cz

Literární soutěž Šuplíky podruhé

V roce 2003 dala Městská knihovna Kopřivnice poprvé možnost začínajícím i ostříleným psavcům – amatérům zúčastnit se literární soutěže. Kromě finanční odměny čekala na vybrané autory i odměna snad ještě lákavější – možnost vidět své práce vytištěné a uveřejněné v almanachu, který na závěr roku 2003 knihovna vydala. Soutěže se v jejím prvním ročníku zúčastnilo jedenáct autorů a ročník to byl ryze prozaický.

V letošním roce, v roce 2. ročníku literárních Šuplíků se do sou-

těže přihlásilo dvacet devět autorů, mezi nimiž byly i děti ze ZŠ 17. listopadu, které toho ještě o psaní literatury mnoho nevěděly. Nicméně spolu s ještě čtyřmi dospělejšími soutěžícími hájily barvy kopřivnických psavců, protože všichni ostatní soutěžící byli ze všech možných koutů republiky. Jedna mladá autorka poslala své verše dokonce z Francie, kde momentálně žije. Ano, verše, protože letos dostali možnost užít si „svých 5 minut slávy“ i lidé, kterým je bližší poezie než próza.

Při posuzování soutěžních prací si porota opravdu počtla, protože více než polovina přihlášených autorů oblesla obě kategorie, prózu i poezii. Vcelku se shodla na tom, že soutěžní verše byly podstatně kvalitnější než prozaické příspěvky. Proto se rozhodla v kategorii *próza* letos neudělit první cenu. Druhé místo získala **Renata Šindelářová** z Měděnce a místo třetí **Jeanne Hornová** z Orlové.

V kategorii *poezie* byla situace poněkud jiná, tam o umístění na předním místě zřejmě nebylo spo-

ru, protože první místo obsadil suverénně autor, který si přeje být nazýván **Jakub P. Malý**. O něm prozradím jen to, že žije v Jihlavě a jeho verše jsou verši v pravém slova smyslu, napsané s lehkostí, jež ale není samozřejmostí a vypovídá o invenci vycházející z prožitků člověka, který vidí, cítí, přemýšlí, prostě žije. Druhé místo obsadila **Svatava Šlajchrtová** z Pelhřimova a na třetí přiče se ocitl **Břetislav Kotyza** ze Zlína.
Almanach Šuplíky 2005, vytvo-

řený z vybraných prací oceněných autorů, vyšel koncem minulého roku a je možno jej získat v knihovně. Ale protože každý autor musí nějak začít a protože v almanachu bylo místo jen pro úzký okruh soutěžících, nabídne naše knihovna všem zúčastněným letošního kola možnost zveřejnění svých prací na naší webové stránce (www.kdk.cz) v rubrice *Zelené psaní*. Pokud tedy vy – autoři máte o tuto publicitu zájem, prosím ohlašte se!

Městská knihovna Kopřivnice chce na závěr touto cestou poděkovat všem, kdo letošní ročník literární soutěže *Šuplíky* vytvářeli, tedy soutěžícím, učitelům, kteří soutěž pomohli propagovat mezi dětmi, porotě, která svědomitě četla a četla a posuzovala, a také všem budoucím autorům, kteří zatím ty svoje šuplíky doma nechávají zavřené. Zatím... Do příštího ročníku? Tak nashledanou.

LUDMILA KARLÍKOVÁ
karlikova@kdk.cz

Infoservis pro malé a střední podnikatele

Od listopadu roku 2002 poskytují Regionální knihovna Karviná díky podpoře Statutárního města Karviná službu Infoservis pro malé a střední podnikatele.

Účelem Infoservisu je vytvořit potřebné informační zázemí pro podporu a rozvoj podnikatelské činnosti malých a středních podnikatelů v Karviné, kterým jsou nabízeny tyto služby:

- poskytnutí a správa domén 3. řádu (www.název.firmy.karvina.info nebo www.název.firmy.rkka.cz);
- správa domén 2. řádu (zřizování a údržba vlastních domén klientů);
- připojení k internetu modemem;
- poskytnutí e-mailových adres na výše uvedených doménách;
- sleva 30 % na inzerci a reklamu výrobků a služeb klientů zveřejněných v médiích knihovny (webové stránky, infoboxy, časopis);
- uspořádání prezentace pro zájemce výše uvedených služeb s podrobným popisem uvedených informačních produktů s možností jejich aplikace v podnikatelské praxi.

Na webových stránkách www.karvina.info je možné nalézt firmy, které nabídky RKK využily, do projektu se zaregistrovaly a případně si nechaly vytvořit také webové prezentace služeb, které poskytují.

Webová stránka www.karvina.info, která je zprovozněna díky projektu Infoservis, funguje již jeden rok a obsahuje 142 registrovaných firem a 61 webových stránek, z nichž 39 je vytvořeno pracovníky Střediska výpočetní techniky RKK.

RKK zjišťovala na základě průzkumu, který provedla mezi podnikateli zaregistrovanými v Infoservisu (osloveno bylo 10 % zaregistrovaných firem), jak jsou se službou spokojeni a jakým způsobem by ji bylo možné ještě vylepšit.

Výsledky výzkumu jsou pro RKK zajímavé a cenné. Jako přínosnou hodnotí službu 72 % respondentů a 21 % jako velmi přínosnou. Názory na podporu podnikatelů ze strany města se různí; někteří respondenti vítají zřízení portálu www.karvina.info, jiní pozitivně hodnotí také úpravu příjezdových cest v Karviné-Fryštátě a okolí, někteří

by velmi uvítali finanční pomoc od města nejen k získání certifikátu ISO 9001, ale také k jeho udržení.

Na infoportálu podnikatelé oceňují, že se jedná o bezplatnou službu, internetovou prezentaci a reklamu firem zdarma, s pracovníky knihovny se spolupracuje operativně, jsou pružní a vstřícní při prováděných aktualizacích.

Ze strany města by podnikatelé uvítali větší možnost prezentací firem, resp. pomoc při financování reklamy (účast na veletrzích, inzerce aj.).

O tom, že služba Infoservis je pro malé a střední podnikatele přínosem svědčí jejich odpovědi na otázku, jestli chtějí pokračovat v této započaté aktivitě. Celých 100 % dotazovaných odpovědělo kladně.

Regionální knihovna Karviná se snaží svými aktivitami napomáhat nejen registrovaným uživatelům knihovny, ale všem občanům Karviné a hodlá v aktivitách zaměřených na všechny skupiny obyvatel i nadále pokračovat.

SVATAVA SUKOPOVÁ
sukopova@rkka.cz

Co nového v sedlčanské knihovně?

START ČTENÁŘSKÉ LIGY

TO JE GÓÓÓL! Opět s tímto sloganem byl odstartován již druhý ročník *Čtenářské ligy* v naší knihovně. Od 3. října 2005 se mohou děti do 15 let přihlašovat do této dlouhodobé soutěže, která bude ukončena posledního května 2006. Soutěž byla symbolicky zahájena v Týdnu knihoven a měla by v dětech probouzet nejenom soutěživost sportovního charakteru, ale i zájem o četbu. Připadá nám, že každá aktivita, která v dětech vzbudí zájem o četbu je dobrá. Čtenářskou ligu jsme tak zahrnuli i do dalších akcí na podporu dětského čtenářství, které připravuje naše knihovna v rámci projektu *Je nám dobře na světě aneb Kniha je náš kamarád*. Snažíme se, aby všechny činnosti byly cílené, provázané, pokud možno dlouhodobé a oslovovaly děti. Jak se nám to letos podaří, budeme moci zhodnotit zase v červnu příštího roku, kdy budou za soutěž předány ceny.

Záštitu nad Čtenářskou ligu již podruhé převzal sedlčanský pod-

nikatel, sportovec a radní Ing. Martin Havel. Právě osoba garanta soutěže je jakýmsi symbolem. Myslíme si, že v našem garantovi se všechno to, co bychom si přáli od Čtenářské ligy spojuje – je soutěživý, má rád sport, ale i dobrou četbu a korektnost v podnikání. Věříme, že bude pro naše děti dobrým vzorem a celá soutěž proběhne podle pravidel fair-play. Pokud se vše podaří tak jak má, setkají se děti se spisovatelem opět na hřišti při fotbalovém utkání. Bližší informace i s textem, který Ing. Martin Havel napsal dětem, naleznete na www.knihovna-se.cz.

ZAJÍMAVÁ ČÍSLA LOŇSKÉHO TÝDNE KNIHOVEN

Říjnový Týden knihoven, kromě jiných hledisek, je možné vyhodnotit i statisticky. Možná pro někoho budou čísla velikým překvapením.

Naši knihovnu v týdnu od 3. 10. 2005 do 8. 10. 2005 navštívilo (půjčujeme 36 hodin týdně) 721 čtenářů, kteří si vypůjčili 2716 dokumentů. Kromě toho nás při různých

akcích navštívilo dalších 440 lidí. Další 98 návštěvníků využilo služby internetu zdarma. Celkem k nám tak zavítalo 1259 obyvatel. Zapsáno bylo 45 nových čtenářů, z toho 15 dětí.

Velkého Říjnového Společného Čtení se zúčastnilo 301 posluchačů a celkem četlo 236 lidí. Čtení probíhalo od 8:00 do 18:00 hodin. V loňském roce jsme tedy díky podpoře našich čtenářů „vydrželi“ číst plných 10 hodin. Četly se úryvky z asi 45 knih různých žánrů i autorů.

Naše knihovna v tomto týdnu vyhlásila dvě dlouhodobé soutěže – z toho jednu celostátní (Čtenářskou ligu, soutěž O nejhezčí krajkové exlibris), odstartovala anketu (Největší Sedlčana) a připravila výstavu o deseti nejoblíbenějších osobnostech České republiky (Největší Čech). Během týdne proběhly také dvě exkurze a dvě divadelní představení. Tak řekněte, nebylo toho na jednu malou městskou knihovnu dost?

BLANKA TAUBEROVÁ
tauberova@knihovna-se.cz

Druhé kolo literární soutěže v Praze 13 aneb Malé zamyšlení nad dětským čtenářstvím

Také se vám při písni Karla Zicha *Paráda* vybavují vzpomínky na vaši četbu v idyllických podmínkách dovolené nebo jiných volných chvil? „*Je to paráda, lehnout si na záda a číst si knížku...*“ Kládeme si otázku, zda děti čtou dnes méně než jsme četli my. Jsou asi příliš zahlceny přívalem informací z televize a internetu a některým už nezbyvá čas ani síla nebo chuť k vyhledávání knížek. Ale zároveň

si uvědomujeme, jaký význam má čtenářství pro rozvíjení českého jazyka, slovní zásoby, schopnosti mluveného nebo písemného projevu. Kdo naučí děti najít oblíbenou knížku, milovaného autora, dobrodružný nebo zamilovaný příběh, kdo podpoří jejich svět fantazie a poznávání, ať už se zajímají o dinosaury nebo o naši planetu Zem nebo chtějí znovu a znovu poslouchat příběh o veselé ma-

šince nebo Andersenovu pohádku o princezně na hrášku.

Měla by to být *rodina, škola a knihovna*, které jim ukáží, že nestačí jen rychlé a často povrchní informace, že je musíme neustále doplňovat a rozvíjet dalším poznáním. Pomáháme dětem dostatečně při vytváření životních postojů a názorů v jejich kritickém věku dospívání? Učíme je klást otázky a odpovídat na ně? Umí knihovna navazovat na informace z internetu?

A právě ve *spolupráci knihovny se školami* probíhalo 2. kolo literární soutěže v Praze 13. Zúčastnilo se jí 96 dětí z deseti škol naší městské části. Porota vybrala 36 příspěvků, které nám naši mladí autoři přečetli. Vyprávějí o životě ve škole, o setkávání s novými kamarády doma i ve světě, o obje-

vech a vynálezech, které mění náš život. Tyto příspěvky byly zařazeny do sborníku, který byl k této příležitosti vydán.

Slavnostní průběh večera, který se konal 3. listopadu 2005 v obřadní síni zdejší radnice, poctil svou návštěvou zástupce starosty Petr Weber. Program literárního večera byl oživen klavírním doprovodem a vhodně doplňován komentářem moderátorky Renáty Marešové. Diplomy a knižní dary předával Bohdan Pardubický. Na závěr večera byla vyhlášena témata pro třetí kolo literární soutěže: *Jak chráníme přírodu, Můj volný čas a Žijí mezi námi (pomoc handicapovaným)*.

I když víme, že se možná jenom někteří ze soutěžících stanou spisovateli, vážíme si jejich odvahy,

že se do soutěže přihlásili. A děkujeme všem, kteří jim v tom pomáhali. Máme radost z toho, že se přihlásily téměř všechny školy naší městské části. Cenné bylo vystoupení dětí jiných národností (ze Slovenska, Ukrajiny, Ruska a Iráku), které tu žijí společně s námi na Praze 13.

Na závěr ocenil Petr Weber dobrou úroveň autorského čtení a pochválil aktivitu zdejší lokality. Svoji tradici si již vybuchovala hudební soutěž *Butovický zvoneček* a k ní se připojuje další – literární soutěž *Stáň se spisovatelem*. Prohlásil, že Praha 13 je dobrá adresa.

Program spolupráce knihovny se školami pokračuje. Uvidíme, jak budou děti číst a psát. Ozveme se opět za rok.

ILUŠE CEJPKOVÁ

Praha očima umělců a vědců

KNEIDL, Pravoslav. *Setkání s Prahou: vztahy mezi městem a zahraničními umělci a vědci od Francesca Petrarcky po Allena Ginsberga*.

Návrh obálky a vazby, grafická úprava Jan Kneidl. K vydání připravili Jarmila Schreiberová a Hugo Schreiber. 1. vyd. Praha: Perseus, 2005. 440 s. ISBN 80-239-5506-3

V nedávno uveřejněném medailónku o PhDr. Pravoslavu Kneidlovi (Bulletin SKIP, roč. 14, č. 3, s. 22–24) jsem o tomto díle napsal, že dosud nebylo vydáno, ale že je jistá naděje, že by vydáno být mohlo. Naděje se vzdor všem překážkám a obtížím, které vydání této publikace doprovázely, naplnila. I když autor pracoval na encyklopedii přibližně 20 let, bylo v ní nutno provést po jeho úmrtí v roce 2003 náročnou editorskou práci, napřed kompletovat obrazový materiál, což mimo jiné vyžadovalo získat portréty jednotlivých osobností z období středověku apod.

O obsahovém zaměření díla vypovídají jeho název a podnázev. Jde o autorův velmi pečlivý výběr zahraničních spisovatelů, vědců a badatelů, kteří literárně působili. Pominul zahraniční hudebníky, architekty a výtvarné umělce, jejichž vztah k Praze byl již zpracován a uveřejněn v jiných dílech.

Žánrově jde o specializovanou encyklopedii, jejíž 230 jmenných hesel doplněných 621 vyobrazením má více či méně ustálenou strukturu. Každé heslo je medailónkem, jakousi malou monografií zaměřenou na danou tematiku. Heslo zpravidla obsahuje část nazvanou „Život a dílo“ (bibliografická data a základní díla dané osobnosti), údaje o okolnostech a průběhu návštěvy Prahy a často také ukázkou z literární tvorby či korespondence vypovídající o dojmích z těchto setkání s Prahou.

Bohatý je také informační aparát knihy. Zahřnuje předmluvu současného primátora hl. m. Prahy Pavla Béma, úvahu Jiřího T. Kotalíka

s výstižným názvem „Víc než literární průvodce aneb o Věčné inspiraci“ a autorův úvod k dílu. Za heslovou částí encyklopedie následují krátká cizojazyčná resumé, seznam základní použité literatury a jmenný rejstřík. Ten plní při vyhledávání hesel zásadní úlohu, neboť ta jsou v knize uspořádána chronologicky. Kromě půltučně vytištěných 230 hesel jsou v rejstříku uvedena také jména stovek dalších osob, o nichž je v textu jednotlivých hesel uvedena zmínka. Tím dílo nabývá širšího významu. Při zpracování hesel sloužily autorovi jako prameny monografie, paměti, korespondence, archiválie, výstřížky novinových a časopiseckých článků apod.

Význam této publikace lze do značné míry odvodit od role a významu Prahy v historickém kontextu uplynulých století jako křižovatky zejména české, německé a židovské kultury a jako charismatického města s bohatým duchovním životem. Dnes jde o město, které je zapsáno do Seznamu kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Praha mnohé zahraniční umělce a vědce, kteří ji navštívili, inspirovala v jejich tvůrčí činnosti, mnozí zanechali na jejím vnějším i duchovním obraze nesmazatelné stopy.

Kneidlova publikace by měla být v fondech všech větších knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby. Podle reklamního letáku vydaného nakladatelstvím a vydavatelstvím Perseus by měla předpokládaná cena tohoto rozsáhlého encyklopedického díla činit 395 Kč.

JIŘÍ CEJPEK

SERVIS ČTENÁŘE

Šance pro básníky, prozaiky a publicisty

Město Varnsdorf a Městská knihovna Varnsdorf vyhláší soutěž

Literární Varnsdorf 2006

Na rozdíl od řady jiných soutěží není omezen věk účastníků ani téma soutěžních příspěvků. Jediné omezení se týká rozsahu a zpracování – přijímají se pouze původní, dosud nepublikované práce psané na psacím stroji nebo formou tištěného výstupu z počítače – řádkování 1,5.

Soutěžní příspěvek musí být zaslán ve čtyřech vyhotoveních a nesmí mít víc než 10 stran textu. U prací většího rozsahu lze zaslat pouze úryvek. V záhlaví je nutno uvést název a označení žánru.

Vzhledem k tomu, že soutěž je anonymní, autor k soutěžní práci přiloží v zalepené obálce tyto údaje: název soutěžní práce, jméno autora, datum narození, adresu bydliště, číslo telefonu, e-mail.

Soutěžní texty bude hodnotit odborná porota v kategoriích **proza, poezie, publicistika**. Tři nejlepší práce v každé kategorii budou odměněny cenami. Porota má právo některou z cen neudělit.

Soutěžní příspěvky je třeba odeslat nejpozději do **28. 2. 2006** na adresu: **Městská knihovna Varnsdorf, Legii 2574, 407 47 Varnsdorf.**

Obálku označte v levém dolním rohu heslem „Literární soutěž“.

Práce, které nebudou vyhovovat podmínkám soutěže nebo budou odevzdány po termínu, budou automaticky ze soutěže vyřazeny.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže se uskuteční v sobotu **17. 6. 2006**.

Nejúspěšnější autoři budou pozváni na odborný seminář a na závěrečné setkání s porotou a organizátory soutěže ve dnech **16.–18. 6. 2006**.

Organizátoři soutěže vydají do konce roku 2006 sborník vybraných prací.

Podrobnější informace k soutěži získáte v Městské knihovně Varnsdorf, tel.: 412 372 476, 412 372 088 e-mail: info@mkvdf.cz

**Zdroje jsou dostupné v knihovně
knihovnické literatury Národní knihovny ČR**

Řada knihoven dnes zodpovídá dotazy uživatelů pomocí moderních technologií a tím tuto službu činí přitažlivější. Pařížská BPI (Bibliothèque publique d'information, Veřejná informační knihovna) v Centre Pompidou tuto svou službu nazývá RADIS (Réponses à distance, Odpovědi na dálku). Uživatel na www stránkách BPI nejprve najde návod, jak lze položit dotaz. Jednoduché informace na obvyklá témata, jako je otvárací doba, služby a přístup do BPI jsou vyřizovány s pomocí hlasového serveru. Knihovníci sami vyřizují telefonicky požadavky na ověření přítomnosti dokumentu ve fondu a také zajišťují bibliografické informace. Tato druhá služba se proto omezuje na určité stanovené hodiny. Také délka rozhovoru s uživatelem je omezena na 15 minut. Po tomto limitu rozhovor nepokračuje, ale knihovník pracuje na vyřízení dotazu dál. Limit pro vyřízení takového dotazu je stanoven na hodinu. Výsledek knihovník zašle tazateli elektronickou nebo klasickou poštou. Dotazy, které by vyžadovaly ještě delší vyhledávání, se touto formou nevyřizují. Písemně, případně faxem se poskytují faktografické a bibliografické informace omezené počtem 10 záznamů, které vyžadují prohledání alespoň pěti databází. Tím se zřejmě omezuje zadání, které uživatel sám zjistí z elektronického katalogu. Podobné podmínky jsou i pro dotazy zasílané elektronickou poštou. Primární dokumenty ani jejich kopie však takto poskytovány nejsou. Knihovna nabízí i přímý dialog s knihovníkem prostřednictvím chatu (zde je omezení 15 minut a služba se poskytuje ve vyhrazených hodinách) a účast ve virtuálních debatách na dané téma.

(*Kněžnica. – Roč. 6, č. 4 (2005), s. 24*)

Na úvodní stránce virtuální příručky nazvané Haushaltskonsolidierung in Bibliotheken čeká na návštěvníka nejprve pestře namalovaný dům ve stylu Hundertwassera. V jeho virtuálních prostorách lze najít dokumenty k jednotlivým tematickým okruhům ekonomickým a správním, které se vztahují k činnostem knihoven. Příkladem těchto témat je např. sponzorství, obchody a gastronomie v knihovnách, sdílení zdrojů, kluby přátel knihovny apod. Kromě tipů a návodů je v každé položce zapracován i terminologický úvod, odkazy na právní rámec apod. Vše je zaměřeno k tomu, aby knihovny uměly využít nové kreativní cesty k zlepšení své ekonomiky. Gra-

fický odkaz na Friedensreicha Hundertwassera je také symbolický a odvolává se na umělcovu schopnost netradičně oživit architekturu šedivých městských domů. Podnětem ke vzniku virtuální příručky byl seminář „Haushaltskonsolidierung in Bibliotheken“, který se konal na Hochschule der Medien ve Stuttgartu.

(<http://www.spareninbibliotheken.de/>)

K velice účinnému a přitom jednoduchému zviditelnění knihovny přistoupila v rámci Týdne knihoven košická Veřejná knihovna Jána Bocatia. Ukázkou činnosti dokazující, že je knihovna moderní multifunkční vzdělávací a kulturní centrum, předváděla přímo na ulici, a tak donutila obyvatele města, aby doslova zakopli o to, co ve všední dny mnohdy míjejí bez povšimnutí. Vedle klasických dokumentů, burzy knih a výstavy vytáhli knihovníci na chodník i počítač s napojením na internet. Využili ho k propagaci počítačových kurzů, ale také vyhledávali, co kolemjdoucí zajímalo. Pro děti i dospělé byly připraveny různé soutěže, hry, hlasité čtení.

(*Kněžnica. – Roč. 6, č. 5/6 (2005), s. 45–46*)

Ve Vídni se v květnu 2005 konalo školení pracovníků amerických informačních středisek. Toto školení bylo tematicky rozděleno do dvou hlavních částí. V úseku zaměřeném na poslání, činnost a koncepci amerických informačních středisek byl program věnován otázkám propagace, práce s veřejností, využití elektronických zdrojů, především internetových, metodám tvorby statistik a příležitostných zpráv. Druhou část zaplnila tzv. americká studia. Účastníci semináře se seznamovali s americkou kulturou, politickými, sociálními a ekonomickými problémy, s podstatou amerického národního charakteru atd.

(*Bulletin UKB. – Č. 1 (2005), s. 28–29*)

Šanghajská knihovna, největší veřejná knihovna v Číně a jedna z největších na světě, připravila pro čtenáře službu, která využívá spojení přes mobilní telefon. Uživatel může zasílat dotazy, požadavky na dodávání dokumentů nebo si rezervovat vstupenky na vzdělávací akce. Služba je přístupná 24 hodin denně, ale v reálném čase knihovníci odpovídají v pracovní dny mezi 9.00 a 16.30 hod. Dotazy a požadavky, které dojdou mimo tuto dobu, jsou vyřizovány vždy v nejbližší pracovní den.

(<http://www.library.sh.cn/new-eng/>, *IFLA Newsletter. – Č. 32 (2005), s. 19*)

**KNIHOVNICTVÍ
Teorie. Řízení a organizace**

Angleško-slovenski slovar bibliotekarske terminologije / zbral i uredil Ivan Kanič. /Anglicko-slovenský terminologický slovník z oblasti knihovnictví./ Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 2002. – 145 s. *Zfb 35.972*

Biblioteka v kontekste istorii : materialy 5-j meždunarodnoj naučnoj konferencii, Moskva, 21–23 oktjabrja 2003 g. / sostavitel' : M. Ja. Dvorkina. /Knihovna v kontextu dějin. Materiály 5. mezinárodní vědecké konference, 21.–23. 10. Moskva./ Moskva: Paškov dom, 2003. – 510 s.

Kdb 35.906

Bibliothek leben : das deutsche Bibliothekswesen als Aufgabe für Wissenschaft und Politik : Festschrift für Engelbert Plassmann zum 70. Geburtstag / hrsg. von Gerhard Hacker und Torsten Seela. /Žít knihovnou. Německé knihovnictví jako úkol pro vědu a politiku. Slavnostní tisk k 70. narozeninám E. Plassmanna./ Wiesbaden : Harrassowitz, 2005. – 320 s. *Kfe 35.878*

Knihovny současnosti 2005 : sborník z 13. konference, konané ve dnech 13.–15. září 2005 v Seči u Chrudimi / sestavil Jaromír Kubíček. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2005. – 232 s. : il.

Kfd 35.934

Knowledge and culture : norwegian libraries in perspective. /Vědění a kultura. Norské knihovny v perspektivě./ Oslo: National Library of Norway, 2005. – 72 s. : il. + 1 elektronický optický disk (CD-ROM) *Kfe 35.961*

Kodeks etyki bibliotekarza i pracownika informacji. /Etický kodex knihovníka a informačního pracovníka./ Warszawa : Stowarzyszenie bibliotekarzy polskich, 2005. – 19 s. *Kra 7.779/B*

Librarianship in the information age : proceedings : the 13th BOBCATSSS Symposium, 31 January – 2 February 2005 in Budapest, Hungary / ed.: Marte Langeland ... et al. /Knihovnictví v informačním věku. 13. symposium BOBCATSSS, 31. 1.–2. 2. 2005 v Budapešti./ Budapest: Eötvös Loránd Univ., 2005. – 536 s. : il. *Ka 35.969*

ONWUEGBUZIE, Anthony J. – JIAO, Qun G. – BOSTICK, Sharon L. : Library anxiety : theory, research, and applications. /Úzkost z knihovny : teorie, výzkum a aplikace./ Lanham: Scarecrow Press, 2004. – 378 s. – (Research Methods in Library and Information Studies ; No. 1)

Kla 35.625

Automatizace knihovnické a informační činnosti BUREŠ, Miroslav – MORÁVEK, Adam – JELÍNEK, Ivan: Nová generace webových technologií : informace v 21. století : nové koncepte a technologie, které začínají utvářet budoucí podobu internetu. Praha : VOX, 2005. – 264 s. : il.

Abdg 35.899

JANISZEWSKA, Kamila: Elekroniczne postarczenie dokumentów : nowy kierunek społecznego bibliotekarstwa./ Elektronické zpřístupňování informací. Nová cesta současného knihovnictví./ Warszawa : Wydawn. SBP, 2003. – 119 s. – (Propozycje i materiały ; 56) *Abdf 35.088*

KOSTECKÁ, Šárka – ŠTASTNÁ, Petra : EBSCOhost : online vyhledávání a rešeršní systém interní uživatelská příručka. Praha : Národní knihovna ČR, 2005. – 34 s. : il. *Abdbc 7.739/B*

Organizace knihovních fondů

Digital preservation of cultural heritage resources : implementation, standardization, and strategies : the 1st International Symposium in Celebration of Unesco/Jikji Memory of the World Prize, 1.–2. 9. 2005, Cheongju, Korea. /Digitální ochrana zdrojů kulturního dědictví : zavádění, standardizace a strategie : 1. mezinárodní sympozium u příležitosti udělení ceny Unesco/Jikji, 1.–2. 9. 2005 v jihokorejském Cheongju./ S.I.: s.n., 2005. – 302 s.

OI 35.923

Guidelines for Online Public Access Catalogue (OPAC) displays : final report May 2005. /Směrnice pro vystavení veřejně přístupných online katalogů (OPAC). Závěrečná zpráva, květen 2005./ München: Saur, 2005. – 61 s. – (IFLA Series on Bibliographic Control ; vol. 27) *Oe 35.950*

IFLA cataloguing principles : steps towards an International Cataloguing Code, 2 : report from the 2nd IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code, Buenos Aires, Argentina, 2004. /Katalogizační principy IFLA : kroky k mezinárodním katalogizačním pravidlům : zpráva z 2. zasedání expertů, Buenos Aires, 2004./ München: Saur, 2005. – 227 s. : il. – (IFLA Series on Bibliographic Control ; vol. 28)

Od 35.949

Katalogizace kartografických dokumentů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu UNIMARC a MARC 21 / zprac. Ivana Andrešová. Praha : Národní knihovna ČR, 2005. – 85 s.

Oaaf 35.904

Vybráno z databáze NIPOS
Článeková bibliografie

BOHUMÍN (23 000 obyv., okres Karviná) • Městská knihovna v Bohumíně se připojila k těm knihovnám, které slavnostně povyšují žáky základních škol na své čtenáře. Pasování prvňáčků tu provedl kostýmovaný král s korunou a mečem.
(Veřejná správa, č. 46, 2005)

BRADLECKÁ LHOTA (210 obyv., okres Semily) • V Bradlecké Lhotě byla otevřena nová knihovna. Nový interiér obec získala díky dotaci z Programu obnovy venkova. Knihovny v Semilech a Lomnici nad Popelkou sem půjčují putovní soubory knih. Obec ročně přispívá na provoz knihovny částkou 3000 Kč.
(Deník Pojizeří, 29. 10. 2005)

DĚČÍN (52 000 obyv.) • Městská knihovna v Děčíně plánuje vybudování bezbariérového přístupu do svého objektu. Pro nákladnost projektu (knihovna má zvlášť vchod do dětského a hudebního oddělení) bude knihovna zatím postiženým vycházet vstříc dovážkou objednaných knih do bytů.
(Děčínský deník, 21. 11. 2005)

HRADEC KRÁLOVÉ (95 000 obyv.) • Městská knihovna v Hradci Králové věnovala menším knihovnám téměř 10 000 svazků a veřejnosti za symbolické 2 Kč prodala na letošním bazaru za dva dny přes 5000 vyřazených svazků.
(Hradecké noviny, 10. 11. 2005)

KAMENICKÝ ŠENOV (4000 obyv., okres Česká Lípa) • Fond Městské knihovny v Kamenickém Šenově byl v říjnu doplněn o dlouhodobou výpůjčku literatury České sklářské společnosti. Fond je k dispozici zájemcům a knihovnám formou meziknihovní výpůjční služby. Katalog sklářské literatury již vzniká a bude přístupný v knihovně.
(Českolipský deník, 4. 11. 2005)

LOMNICE NAD POPELKOU (6000 obyv., okres Semily) • Městská knihovna v Lomnici nad Popelkou rozšířila své služby o nabídku pro slabozraké a nevidomé čtenáře. Půjčuje jim magnetofonové kazety s texty zajímavých knih.
(Deník Pojizeří, 3. 11. 2005)

SOKOLOV (25 000 obyv.) • Městská knihovna v Sokolově vyhlásila 6. ročník literární a výtvarné

soutěže, která dostala název „Jsi čaroděj a máš moc na světě něco změnit – co by to bylo?“. Soutěžící jsou rozděleni do čtyř věkových kategorií – děti do 6 let, další ve věku 7–9, 10–12 a 13–15 let. Práce dětí budou vystaveny v knihovně a na jejich webových stránkách.
(Sokolovský deník, 31. 10. 2005)

SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU (7000 obyv., okres Havlíčkův Brod) • Od 1. 1. 2006 bude ve Světlé nad Sázavou fungovat nová příspěvková organizace zaměřená na kulturu. Kulturní zařízení sdružující knihovnu, galerii, informační centrum, kulturní sál, kino a v budoucnosti i muzeum, se nazývá KyTICe (Kulturní turisticko-informační centrum).
(Vysočina – Noviny Havlíčkobrodská, 18. 10. 2005)

ŠLUKNOV (6000 obyv., okres Děčín) • Městská knihovna v Šluknově vyhlásila v tomto roce 2 soutěže. Dětem z mateřských škol byla určena výtvarná soutěž na téma Z pohádky do pohádky. V druhé – literární – soutěži se žáci základních škol vydali na cestu kolem světa. Vyhlášení výsledků se připravuje na polovinu prosince.
(Děčínský deník, 21. 10. 2005)

ÚSTÍ NAD LABEM (94 000 obyv.) • Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem poprvé vystavuje vzácné tisky. Výstava byla otevřena k blížícímu se 60. výročí založení této instituce. Jedná se o speciální knihy tištěné na ručně vyrobeném papíře (i ručně šité). Knihovna jich vlastní na 200.
(Ústecký deník, 21. 10. 2005)

VLAŠIM (12 000 obyv., okres Benešov) • Knihovna Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim vyhlásila i v letošním roce soutěž o nejpilnějšího čtenáře roku. Titul „Čtenář roku 2005“ bude udělen tomu, u koho bude zaregistrován největší počet výpůjček. Vítěz dostane dárkovou knihu. Vlašimská knihovna v současné době eviduje přes 3800 publikací s přírodovědným, ekovýchovným a regionálním zaměřením. Svůj fond průběžně doplňuje novými knihami z oblasti zoologie, botaniky, ochrany životního prostředí, legislativy, environmentální výchovy a dalších oborů. Hojně je tu zastoupena regionální literatura, různé přírodovědné a vlastivědné sborníky aj. Kromě knižních titulů má návštěvník knihovny k dispozici i videotéku s „CD-tékou“ s převážně ekologickou tematikou.
(Veřejná správa, č. 46, 2005)

—**Dotaz:** Jak se staví angličtí knihovníci k Wikipedii, blogům a podobným novým internetovým informačním zdrojům?

—**Odpověď:** Wikipedie (*en.wikipedia.org*) je internetová encyklopedie, do které může kterýkoli uživatel internetu přispět novým článkem, nebo existující články redigovat. Předpokládá se, že články budou psány nezaujatě, i když budou předkládat rozličné názory. Přístup k Wikipedii je zdarma. Existuje několik verzí v různých jazycích, mezi nimi také verze česká. (*cs.wikipedia.org*)

Wikipedii založil Jimmy Wales (*blog.jimmzwales.com*), který byl jedním z hlavních řečníků na loňské konferenci *Online Information* v Londýně. (*www.online-information.co.uk/ol05/conference/proceedings.html* – cena £ 115!)

Podle Walese dávají uživatelé přednost informačním zdrojům, kterých se sami mohou účastnit. Z hlediska knihovníků, kteří si tradičně zakládají na objektivitě, přesnosti a věrohodnosti informací, nebudí však důvěru informační zdroje, které nepodléhají ediční kontrole.

Konference se také zúčastnil Phil Bradley, který pravidelně psává o internetu v knihovnickém časopise *Update*. Před časem se ho jeden čtenář zeptal, co soudí o Wikipedii a Phil Bradley na to odpověděl: „*Teoreticky by články ve Wikipedii měly být autoritativní a přesné. Ovšem v praxi tomu tak vždy není. Přečetl jsem si několik článků, které na mne neudělaly velký dojem, což může být moje chyba. Wikipedie je dobrý nápad, ale počkejme a za čas se uvidí.*“ (Bradley, Phil. *Internet Q & A, Update*, vol. 3, no. 1, January 2004, p. 5)

Na téže *Online Information* konferenci Phil Bradley prohlásil, že je nutno věnovat pozornost blogům a RSS: „*Weblogy už nejsou pouze výtvozem pisatelů osobních deníků. V průmyslu a masmédiích zprostředkují přístup k nejnovějším zprávám a komentářům. Pomáhají s vyhledáváním informací...*“

Blog, nebo weblog, je internetová stránka, která obsahuje krátké záznamy – často subjektivně komentované odkazy na jiné stránky – seřazené chronologicky tak, že nejnovější záznam je první. Blog se podobá veřejně přístupnému neformálnímu deníku.

RSS – Really Simple Syndication – je metoda popisování obsahu webových stránek ve formátu XML. Registrace popisu v adresářích RSS umožňuje uživatelům přímý přístup k registrované informaci, aniž by stránku navštívili.

Knihovnická profese se k těmto novým informačním zdrojům staví zdrženlivě. Zatím jsem našla pouze dva články, které doporučují používání blogů v knihovnách: Pedley Paul. *Have you thought of blogging? (Už jste přemýšleli o blogu?)*. *Update*, vol. 3, no. 5, May 2004, p. 32–33; Garrod Penny. *Weblogs: do they belong in libraries? (Patří weblogy do knihoven?)*. *Ariadne*, issue 40, July 2004. (*www.ariadne.ac.uk/issue40/public-libraries*).

Seznam blogů v knihovnách je na stránce *www.libdex.com/weblogs.html*.

Další koncept, o kterém se začíná hovořit v profesním tisku, se týká klasifikace vědění. V posledním čísle *Update* (vol. 4, no. 12, December 2005, p. 10) Phil Bradley předpovídá posun od *Britanica Online* k Wikipedii a od taxonomie k tzv. folksonomii, která místo kategorií používá asociace.

Folksonomii byla letos věnována část konference *Online Information*. Název vymyslel Thomas Vander Val pro popis metadat vytvářených uživateli, takže spolupráce uživatelů nahradí slovníky vybraných hesel. (*Debating the key information industry issues. Update*, vol. 4, no. 11, November 2005, p. 18–9.)

Hlava se mi z toho všeho točí. (A to nechávám stranou koncept „Web 2.0“, o kterém se píše na stránce *tinyurl.com/743r5*). Myslím, že bychom se jako profese měli s těmito novými myšlenkami seznámit a kriticky je zvážit. Bylo by škoda, kdybychom v nadšení pro nové myšlenky vzdali objektivitu, která se dosud pokládá za pilíř naší informační činnosti.

P O Z N Á M K A :

Folks zde znamená něco jako lidový, koncovka je vypůjčena z názvů oborů majících původ v latině.

Charles Darwin **O pohlavním výběru** / Edice EUROPA

Kapitoly o pohlavním výběru tvoří součást Darwinovy knihy O původu člověka a pohlavního výběru. Jde o zcela klíčové dílo světového biologického písemnictví, které z nepochopitelných důvodů dosud chybělo na českém trhu (přeloženy byly jen kapitoly týkající se člověka). Co se týče obsahu, právě zde Darwin rozvíjí a vysvětluje svou teorii pohlavního výběru, který podle jeho přesvědčení hraje důležitou roli při uvěření vnějšího vzhledu vyšších živých organismů. Po rozsáhlém úvodu do problematiky uvádí konkrétní případy pro jednotlivé živočišné skupiny, přičemž nejvíce pozornosti věnuje ptákům. Jde o dílo nabitě zajímavými vědeckými poznatky a občas také úsměvnými pasážemi, přibližujícími čtenáři vědecké metody devatenáctého století.

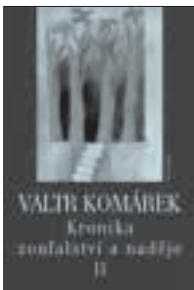
- 472 str., 75 čb. obr. v textu, váz. s přeb., cena 290 Kč

Johann Wolfgang Goethe **Faust** / Edice EUROPA

Jedno z největších děl světové literatury vychází ve skvělém, dnes již klasickém překladu vynikajícího českého překladatele, literárního historika a básníka Otokara Fischera.

Goethův Faust ztělesňuje drama základních otázek, s nimiž život člověka konfrontuje od nejstarších dob do současnosti: hledání smyslu existence, touhy po lásce a poznání a především po tom, co přesahuje lidskou smrtelnost. Ilustrace: ak. malíř Oldřich Kulhánek

- 428 str., váz. s přeb., cena 330 Kč

Valtr Komárek **Kronika zoufalství a naděje II**

Po prvním svazku autobiografického románu vychází druhý svazek zamýšlené trilogie. Na začátku zastihujeme hlavního hrdinu, čerstvě dostudovaného inženýra, po návratu z Moskvy. Sledujeme první kroky v jeho profesionální kariéře na Státní plánovací komisi v nelehké atmosféře poloviny padesátých let i peripetie jeho soukromého života. Neméně zajímavé jsou pasáže líčící jeho angažmá v roli poradce Fidela Castra na revoluční Kubě i jeho setkání s Che Guevarou. Tento díl „románových pamětí“ Valtra Komárka je zakončen obsáhlou částí, popisující průběh Pražského jara 1968. Strhující příběh 20. století viděný prizmatem jednoho konkrétního lidského osudu zaujme každého čtenáře.

- 560 str., váz. s přeb., cena 250 Kč

Vladimír Just **Slovník floskulí 2**

Justova první abecedně řazená sbírka úvah nad polistopadovými klišé, nazvaná Slovník floskulí, vyvolala překvapivě silné reakce. Dvě reedice knihy v krátkém čase po rozebraném prvním vydání svědčí o tom, že čtenářů, sledujících úroveň veřejné debaty je víc, než autor předpokládal. Floskule v jeho pojetí není každý významově opotřebovaný řečový obrat či vazba. Floskule není – řečeno s Karlem Čapkem – ustálené rčení, ale ustálené lhaní. Toto slovo je etymologicky svázáno s latinským „flos“, „floris“. Floskule je zakrývání, zdobení prázdna slovy. Slovník floskulí 2 pokračuje v úvahách nad módními slovními obraty, jimiž se jejich uživatelé snaží přelstít své čtenáře či posluchače.

- 216 str., váz., cena 155 Kč

Petr Pithart **Obrana politiky** / 2. vydání

Současná frustrace z politiky není způsobená jenom chováním politiků či politických stran, ale i nepochopením úlohy a významu politiky. Politika je něco jiného než ideologie. Petr Pithart ve své knize zdůrazňuje, že základní povinností politiky je počínat si tak, aby lidé nebyli zbytečně zklamáváni. To je pak vede k tomu, že odmítnou politiku jako takovou. Místo známé definice „politika jako umění možného“ zastává však Pithart spíše názor, že „politika je spíše vzácněji se vyskytující způsob, jak se vyrovnat se skutečností společenských konfliktů“. Hájí kompromis, kde obě strany dodržují základní procedurální pravidla a institucionální rámec. Přestože u nás bývá i takový kompromis vnímán jako něco nečistého a nemorálního, patří kompromis a hledání konsensu k nejvyšším hodnotám demokratické politiky.

- 268 str., váz. s přebalem, cena 250 Kč

ACADEMIA

nakladatelství AV ČR,
Legerova 61, 120 00 Praha 2

Knihy si můžete objednat na telefonním čísle 296 780 510, písemně na adrese Academia – expedice, Rozvojeva 135, 165 02 Praha 6-Suchbátalov nebo prostřednictvím e-mailu: expedice@academia.cz. Skladovanou produkci naleznete na www.academia.cz

VEŘEJNÝM KNIHOVNÁM POSKYTUJEME 10 % RABAT.